

การเป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติของเกาหลีใต้: นัยพินิจ ทางการเมืองเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (ค.ศ.1970 – 2014)

อภิเชษฐ กาญจนดิฐ

ภาควิชาสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “การเป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติของเกาหลีใต้: นัยพินิจทางการเมืองเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (ค.ศ. 1970 – 2014)” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีทางประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างการเป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติของเกาหลีใต้ กับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงบทบาทของรัฐบาลเกาหลีใต้ในการเป็นเจ้าภาพกีฬาดังกล่าวตั้งแต่ ค.ศ. 1970 – 2014 การศึกษาพบว่าที่ผ่านมารัฐบาลเกาหลีใต้ได้รับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติหลายครั้ง เช่น กีฬาเอเชียนเกมส์ กีฬาโอลิมปิก และฟุตบอลโลก การเป็นเจ้าภาพกีฬานี้มีเพียงแต่สะท้อนให้เห็นแต่เรื่องกีฬาและการจัดการการแข่งขันกีฬานั้น หากยังเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการกีฬากับบริบทและมิติอื่นๆ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะการที่รัฐบาลเกาหลีใต้ใช้สถานะเจ้าภาพจัดแข่งขันเสนอภาพลักษณ์เชิงบวกด้านการเมือง และศักยภาพทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ในยุคนั้นๆ สู่นายดาชาวโลกได้อย่างประสบความสำเร็จ อาทิ การใช้กีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1988 เพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งเพื่อแสดงสินค้าอุตสาหกรรมและอิเล็กทรอนิกส์ของเกาหลีใต้ การใช้เวทีฟุตบอลโลก ค.ศ. 2002 นำเสนอสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อสร้างความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจให้แก่ชาวเกาหลีใต้และนักลงทุนต่างชาติ และใช้การเป็นเจ้าภาพกีฬาเอเชียนเกมส์ที่อินชอน ค.ศ. 2014 เพื่อแสดงสินค้าวัฒนธรรมร่วมสมัยของเกาหลีใต้สู่นายดาชาวโลก

คำสำคัญ: เกาหลีใต้, กีฬานานาชาติ, การเมือง, เศรษฐกิจ, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

South Korea as a Host of International Sport Events: Political, Economic, and International Relations Aspects (1970–2014)

Apichest Kanchanadit*

Faculty of Humanities and Social Science

Thaksin University

Abstract

An article titled “South Korea as a Host of International Sport Events: Political, Economic, and International Relations Aspects (1970–2014)” aims to understand South Korea, to be exacted, the roles of South Korea’s government, when it became a host country of many international sport events during 1970–2014 and considers its political, economic, and international relations contexts through historical approaches. This study found that the government hosted many international sport events such as ASIAN Games, Olympic, and FIFA World Cup. Being a host country does not relate only sports and sport management issues, it is also about other aspects i.e. politics, economics, and culture. The government successfully presented itself to worldwide audiences as a positive government as well as presented its economic potential. For example, during hosting Olympic in 1988, the government revived international relations and exhibited industrial and electronic goods made in South Korea. Another example is, in 2002 FIFA World Cup was a government’s stage showing Korean high-technology products to South Korean and foreign investors to assure its economic stability. Lastly, hosting ASIAN games in 2014, again, was a good chance for the South Korea’s government to show its contemporary cultural industries globally.

Keyword: South Korea, Multi-sport event, Politics, Economics, International relations

* Corresponding Author email: apichest@hotmail.com

บทนำ

ปัจจุบันสาธารณรัฐเกาหลีหรือเกาหลีใต้เป็นประเทศซึ่งมีศักยภาพในด้านต่างๆ สูงที่สุดชาติหนึ่งในโลก โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สินค้าทางวัฒนธรรม และสื่อสร้างสรรค์ต่างๆ นอกเหนือจากความสำเร็จในด้านต่างๆ ข้างต้นแล้ว เกาหลีใต้ยังได้ชื่อว่าเป็นประเทศซึ่งมีศักยภาพสูงในด้านการกีฬาเพราะในปัจจุบันนักกีฬาเกาหลีใต้ทั้งประเภทบุคคลและประเภททีมเป็นนักกีฬาที่ประสบความสำเร็จและเป็นที่รู้จักกันทั่วโลกเป็นจำนวนมาก ไม่เพียงเท่านั้นเกาหลีใต้ยังเคยได้รับเลือกให้เป็นเจ้าภาพในมหกรรมกีฬาระดับนานาชาติอีกหลายครั้ง อาทิ กีฬาเอเชียนเกมส์ กีฬาโอลิมปิก ฟุตบอลโลก ฯลฯ รวมทั้งการเตรียมตัวเพื่อเป็นเจ้าภาพโอลิมปิกฤดูหนาวที่จะจัดขึ้นใน ค.ศ. 2018 ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้เกาหลีใต้มีภาพลักษณ์เป็นชาติที่ประสบความสำเร็จทางด้านกีฬามาอย่างต่อเนื่อง

เกาหลีใต้ได้รับเลือกให้เป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติครั้งแรก คือ การเป็นเจ้าภาพกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 6 ใน ค.ศ. 1970 แต่เป็นจุดเริ่มต้นที่ไม่สวยงามนัก เพราะในที่สุดแล้วเนื่องจากรัฐบาลเกาหลีใต้ในขณะนั้นต้องเผชิญหน้ากับปัญหาหลายประการทำให้พวกเขาต้องถอนตัวจากการเป็นเจ้าภาพกีฬาครั้งนั้น การเป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติครั้งแรกในดินแดนเกาหลีใต้จึงล้มเหลวลงไป อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาเกาหลีใต้ยังได้รับโอกาสให้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬานานาชาติขนาดใหญ่

อีกหลายครั้ง คือ กีฬาเอเชียนเกมส์ที่โซล ค.ศ. 1986 กีฬาโอลิมปิกที่โซล ค.ศ. 1988 ฟุตบอลโลก ค.ศ. 2002 กีฬาเอเชียนเกมส์ที่ปูซาน ค.ศ. 2002 และกีฬาเอเชียนเกมส์ที่อินชอน ค.ศ. 2014 ซึ่งนอกจากกีฬาเอเชียนเกมส์ ค.ศ. 1970 แล้ว การเป็นเจ้าภาพกีฬาดังหลังๆ ล้วนนำมาซึ่งความสำเร็จทั้งในด้านกีฬาและด้านอื่นๆ แก่เกาหลีใต้อย่างยิ่ง

จากบทบาทและความสำเร็จของเกาหลีใต้ในการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬานานาชาติมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ต้องการศึกษาการเป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติของเกาหลีใต้ โดยบทความชิ้นนี้ได้มุ่งศึกษาในประเด็นด้านกีฬา แต่ต้องการชี้ให้เห็นว่าการเป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติมิได้เป็นเพียงการจัดการแข่งขันกีฬาในสนามเท่านั้น หากยังมีความสำคัญและสัมพันธ์เชื่อมโยงกับบริบทและมิติอื่นๆ อีกหลายประการ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Ronald B. Wood, 2007, Fan Hong, 2007, Fan Hong and Lu Zhouxiang, 2015) และสำหรับกรณีของเกาหลีใต้นั้นเคยมีผู้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับกีฬาที่เชื่อมโยงกับมิติอื่นๆ ไว้พอสมควร โดยเฉพาะการศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการกีฬากับแนวคิดชาตินิยมในเกาหลีใต้ (Gwang Ok and Kyoung-ho Park, 2015: 91–118, Eunha Koh, 2007: 64–74, Masaki Tosa, 2015: 1–13) อย่างไรก็ตามบทความชิ้นนี้มุ่งทำความเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของเกาหลีใต้ในขณะนั้นว่าส่งผลกระทบต่อความเป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติของเกาหลีใต้ในแต่ละครั้งหรือไม่อย่างไร และภายใต้บริบทเช่นนั้นรัฐบาลเกาหลีใต้ดำเนินบทบาทการเป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติแต่ละครั้งอย่างไร ทั้งนี้การอธิบายดังกล่าวอาจช่วยให้เข้าใจเรื่องราวของประเทศเกาหลีใต้ได้เพิ่มขึ้นอีกมิติหนึ่ง

การเมืองในกีฬา: เกาหลีใต้กับการเป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติในยุคสงครามเย็น

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงโลกได้ก้าวเข้าสู่ช่วงเวลาแห่งสงครามเย็น ซึ่งทั่วโลกตกอยู่ในบรรยากาศของความขัดแย้งที่รุนแรงอีกครั้งหนึ่ง ความขัดแย้งดังกล่าวอาจเริ่มต้นขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกา ผู้นำของประเทศประชาธิปไตยกับสหภาพโซเวียตผู้นำของประเทศคอมมิวนิสต์ แต่ต่อมาเมื่อทั้งสองประเทศต่างพยายามแสวงหาพันธมิตรที่มีอุดมการณ์สอดคล้องกันจึงทำให้ความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่ายแพร่หลายขยายออกไปทั่วโลก ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเวลานั้นมีตั้งแต่ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์จนถึงการใช้กำลังอาวุธร้ายแรงประหัตประหารกันในหลายสมรภูมิทั่วโลก

ท่ามกลางสถานการณ์ของความขัดแย้งและสงครามที่ขยายวงกว้างไปทั่วโลก เกาหลีเป็นหนึ่งในดินแดนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวมากที่สุด โดยในเวลา

ดังกล่าวกองทัพญี่ปุ่นเพิ่งถอนตัวออกจากการยึดครองเกาหลี แต่ด้วยบรรยากาศของสงครามเย็นจึงทำให้ชาติมหาอำนาจฝ่ายประชาธิปไตยและฝ่ายคอมมิวนิสต์ต่างเข้ามาแทรกแซงและสนับสนุนผู้นำชาวเกาหลีที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองสอดคล้องกับตนให้ขึ้นมาเป็นผู้นำทางการเมืองในเกาหลี กระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดการแบ่งแยกอุดมการณ์และพื้นที่การปกครองขึ้นในดินแดนเกาหลี ซึ่งในที่สุดนำไปสู่การแบ่งแยกประเทศเกาหลีออกเป็น 2 ส่วน คือ เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ และต่อมาการแบ่งแยกดังกล่าวนำมาสู่สงครามที่ยาวนานระหว่างชาวเกาหลีทั้งสองฝ่ายซึ่งมีรากเหง้าชาติพันธุ์เดียวกัน แม้กระทั่งในปัจจุบันสถานะคู่สงครามระหว่างทั้งสองฝ่ายก็ยังคงดำรงอยู่โดยไม่มีทีท่าว่าจะยุติลง

สำหรับชาวเกาหลีใต้แล้ว ภาวะสงครามเย็นมิได้ส่งผลกระทบเพียงด้านการเมืองหรือเศรษฐกิจเท่านั้น หากแต่ยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในมิติต่างๆ ไม่เว้นแม้กระทั่งด้านการกีฬา โดยในเวลาดังกล่าวแนวคิดและกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการกีฬาในเกาหลีใต้สัมพันธ์ใกล้ชิดกับบริบทของสงครามเย็น ถึงแม้ว่าในยุคแรกหลังการแบ่งแยกประเทศรัฐบาลพลเรือนโดยเฉพาะประธานาธิบดีซิงมัน รี ซึ่งปกครองอย่างยาวนาน (1948 – 1960) จะมีได้ให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนกีฬามากนัก เพราะตัวเขาและบรรดาแกนนำในรัฐบาลพลเรือนในขณะนั้นล้วนได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องปัญญาชนนิยม (Intellectu-

alism) ซึ่งมุ่งเน้นสนับสนุนการศึกษามากกว่าการพัฒนาความเข้มแข็งทางกายภาพของบุคคล (Masaki Tosa, 2015, p. 6) แต่ต่อมาเมื่อรัฐบาลพลเรือนประสบปัญหาทางการเมือง ขณะที่ความขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้กับประเทศคอมมิวนิสต์ในช่วงสงครามเย็นรุนแรงขึ้นทำให้ฝ่ายกองทัพก่อการรัฐประหารยึดอำนาจ โดยที่นายพลปัก จุง ฮี (Park Jung Hee) หัวหน้าคณะผู้ก่อการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีและครองอำนาจอย่างยาวนานตั้งแต่ ค.ศ. 1963 – 1979 ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายใต้บริบทดังกล่าวนี้เองที่เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของวงการกีฬาของเกาหลีใต้ โดยเฉพาะเมื่อประธานาธิบดีปัก จุง ฮี คือผู้นำที่สนใจในการกีฬามากกว่าผู้นำก่อนหน้านั้นทั้งประธานาธิบดีชึง มั่น รี และประธานาธิบดียุน โบ ซอน (Yun Boseon, 1960 – 1962) ทั้งนี้เป็นเพราะตัวเขามีภูมิหลังมาจากอาชีพทหาร จึงมักจะเหยียดหยันบรรดาปัญญาชนที่มีร่างกายอ่อนแอ และชื่นชอบการเล่นกีฬาในแง่ที่ให้จิตวิญญาณการต่อสู้และการเข้าสังคมของผู้คน (Masaki Tosa, 2015, p. 6)

การก้าวขึ้นมาใช้อำนาจทางการเมืองของปัก จุง ฮี ไม่ต่างจากบรรดานายพลอีกหลายคนในทวีปเอเชียในเวลาใกล้เคียงกันที่นิยมใช้ข้ออ้างเรื่องความล้มเหลวของรัฐบาลเดิม และความขัดแย้งกับประเทศคอมมิวนิสต์ รวมถึงการได้รับแรงสนับสนุนจากประเทศมหาอำนาจเพื่อก่อการรัฐประหาร อย่างไรก็ตามในระยะแรกที่ปัก จุง ฮี ก้าวขึ้นมาใช้อำนาจ ตัวเขายัง

ไม่ได้รับความนิยมจากประชาชนมากนัก ข้าราชเกาหลีใต้บางส่วนยังวิจารณ์ว่าตัวเขาขาดความชอบธรรมทางการเมืองเนื่องจากได้อำนาจมาโดยการใช้กำลัง สถานการณ์เช่นนี้ทำให้ประธานาธิบดีปัก จุง ฮีต้องเร่งสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้แก่ตนเอง ในการนี้ตัวเขามองว่า “กีฬา” คือ เครื่องมือสำคัญที่สามารถนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ เพราะสำหรับชาวเกาหลีโดยทั่วไปแล้ว “กีฬาไม่ได้เป็นเพียงกีฬาเท่านั้น” หากยังเกี่ยวพันกับการเมืองและชาตินิยมหลายรูปแบบ ทั้งในแง่การสร้างอัตลักษณ์ ความภาคภูมิใจและความเป็นหนึ่งในตัวตนของคนในชาติ ซึ่งกระทำได้หลายรูปแบบ อาทิ การส่งนักกีฬาทีมชาติเข้าแข่งขันในรายการกีฬานานาชาติ รวมถึงการฟื้นฟูและส่งเสริมการแข่งขันกีฬาพื้นเมืองเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของชาติ (Gwang Ok and Kyoung Park, 2015, pp. 91-116) ลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นจากเอกสารของสมาคมฟุตบอลแห่งเกาหลีที่ระบุว่าในยุคที่ญี่ปุ่นปกครองเกาหลีนั้น ชาวเกาหลีใช้การแข่งขันฟุตบอลระหว่างชาวเกาหลีกับชาวญี่ปุ่นเป็นเครื่องมือท้าทายต่อผู้ปกครอง เพราะชาวเกาหลีไม่ได้คิดว่าการแข่งขันเหล่านั้นคือกีฬา แต่เป็นการต่อสู้รูปแบบหนึ่งระหว่างเจ้าของประเทศที่แท้จริงกับผู้รุกราน ดังนั้นนักกีฬาเกาหลีจะทุ่มเทและพยายามมากขึ้นเป็นพิเศษเพื่อเอาชนะนักกีฬาญี่ปุ่นให้ได้ ไม่ว่าการแข่งขันครั้งนั้นจะเป็นการแข่งขันระดับนักเรียน ระดับมหาวิทยาลัย หรือระดับใดๆ ก็ตาม (Gwang Ok and Kyoung Park, 2015, pp. 99)

ไม่เพียงแต่สถานการณ์การเมืองภายในที่ส่งผลต่อวงการกีฬาเกาหลีใต้ แต่สถานการณ์สงครามเย็น โดยเฉพาะความขัดแย้งและการช่วงชิงสถานะที่เหนือกว่าระหว่างเกาหลีใต้กับเกาหลีเหนือก็เป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้ประธานาธิบดีปัก จุง ฮี ให้ความสำคัญกับการพัฒนางานการกีฬาของเกาหลีใต้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อในเวลาดังกล่าวการกีฬาของเกาหลีเหนือมีแนวโน้มว่ากำลังนำหน้าเกาหลีใต้อยู่พอสมควร ดังกรณีความสำเร็จของทีมฟุตบอลเกาหลีเหนือได้รับสิทธิ์เป็นตัวแทนของทวีปเอเชียเข้าแข่งขันฟุตบอลโลกรอบสุดท้าย ค.ศ. 1966 ที่ประเทศอังกฤษ และมีผลการแข่งขันที่ดีถึงขั้นชนะทีมชาติอิตาลีซึ่งมีชื่อเสียงในด้านกีฬาฟุตบอลไปได้ ความสำเร็จทางกีฬาของชาติปรัภักษ์ทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้ในเวลานั้นวางเป้าหมายว่าต้องเร่งพัฒนาการกีฬา โดยเฉพาะกีฬาฟุตบอลของตนให้เทียบเท่ากับเกาหลีเหนือให้ได้ (Gwang Ok and Kyoungho Park, 2015, p. 99)

แรงผลักดันจากการเปรียบเทียบและการแข่งขันกับเกาหลีเหนือทำให้ประธานาธิบดีปัก จุง ฮี เร่งพัฒนาการกีฬาของเกาหลีใต้โดยเฉพาะในช่วงต้นทศวรรษ 1970 ที่เขาผลักดันให้มีกฎหมายสนับสนุนกีฬาแห่งชาติ (National Sports Promotion Law) และสร้างกรอบการทำงานใหม่ๆ หลายประการ อาทิ กองทุนสนับสนุนกีฬาแห่งชาติ (National Sports Promotion Foundation) (Eunah Hong, 2010, p. 47) ทั้งยังเสนอคำขวัญว่า “ความ

สมบูรณ์ของร่างกาย คือ พลังของประเทศไทย” (Physical Fitness Is National Power) และสนับสนุนให้สร้างศูนย์ฝึกกีฬาแห่งชาติ การจัดระบบเงินบำนาญสำหรับอดีตนักกีฬาทิมชาติ และการวางแผนพัฒนาศักยภาพนักกีฬาที่แข่งขันระดับนานาชาติ (Masaki Tosa, 2015, p. 6) นอกจากนี้ยังได้สนับสนุนให้ก่อตั้งหมู่บ้านนักกีฬา (Taerung National Village) เพื่อเก็บตัวนักกีฬา และสนับสนุนให้เกาหลีใต้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับชาติ เช่น ฟุตบอลชิงแชมป์เอเชีย และฟุตบอลชิงถ้วยประธานาธิบดีเพื่อยกระดับกีฬาฟุตบอลของเกาหลีใต้ (Gwang Ok and Kyoungho Park, 2015, p. 100) บทบาทอันแข็งแกร่งของประธานาธิบดีปัก จุง ฮีในการพัฒนางานการกีฬาทำให้ตัวเขาได้รับการยกย่องเป็น “บิดาแห่งการกีฬาสสมัยใหม่ของเกาหลีใต้” (Masaki Tosa, 2015, p. 6)

นอกจากการมุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพของนักกีฬาอย่างจริงจังแล้ว กระบวนการหนึ่งที่รัฐบาลเกาหลีใต้ในขณะนั้นพยายามจะทำได้เพื่อแสดงออกถึงความสำเร็จด้านกีฬาของตนเองต่อสายตาของชาวโลก คือ การขอเป็นเจ้าภาพกีฬาระดับนานาชาติ โดยรัฐบาลเกาหลีใต้ได้เริ่มต้นขอเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬานานาชาติขนาดใหญ่ครั้งแรก คือ กีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 6 ค.ศ. 1970 ซึ่งสภาโอลิมปิกแห่งเอเชียมีมติให้เกาหลีใต้ได้รับสิทธิ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาความฝันของเกาหลีใต้ในการเป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติครั้งสำคัญต้องสิ้นสุดลง

เพราะก่อนหน้านี้พาคครั้งนั้นจะเกิดขึ้นเพียง 1 ปี
รัฐบาลเกาหลีใต้ประกาศถอนตัวจากการเป็นเจ้า
ภาพกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งดังกล่าว ทั้งนี้

การขอถอนตัวจากการเป็นเจ้าภาพ
กีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งดังกล่าวสัมพันธ์ใกล้ชิด
กับสถานการณ์สงครามเย็น เพราะรัฐบาล
เกาหลีใต้ในขณะนั้นกำลังวิตกกังวลว่าตนเอง
อาจจะต้องทำสงครามกับเกาหลีเหนืออีก
ครั้งหนึ่ง เพราะในช่วงปลายทศวรรษ 1960
มีหลายเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น นับตั้งแต่
การที่กองกำลังชาวเกาหลีเหนือกลุ่มหนึ่งบุก
โจมตีทำเนียบประธานาธิบดีเกาหลีใต้ในเดือน
มกราคม ค.ศ. 1968 และในเดือนเดียวกันเรือรบ
เกาหลีเหนือก็บุกเข้ายึดเรือลาดตระเวน Pueblo
ของสหรัฐฯ ที่ลอยลำอยู่บริเวณชายฝั่งเกาหลี
และคุมตัวลูกเรือสหรัฐฯ ไว้จนถึงเดือนธันวาคม
ปีเดียวกัน (Narushige Michishita, 2010: 33)
ทั้งนี้รวมถึงการที่ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน
ประกาศ “หลักการนิกสัน” (Nixon Doc-
trine) ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1969 อันทำให้
รัฐบาลสหรัฐฯ เริ่มถอนกำลังพลของตนออกจาก
เอเชีย สิ่งเหล่านี้ทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้กังวล
อย่างยิ่งจนต้องทุ่มงบประมาณแทบทั้งหมดเพื่อ
กิจการด้านการทหาร จนกระทั่งไม่สามารถหา
งบประมาณราวๆ 34 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มาใช้
เพื่อจัดการแข่งขันกีฬาคครั้งดังกล่าวได้ (James
F. Larson and Heung Soo Park, 1993, p. 151)
ในการนี้รัฐบาลเกาหลีใต้ได้แถลงการณ์ว่าพวก
เขาต้องละสิทธิการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน
กีฬาเอเชียนเกมส์เพราะพบหลักฐานว่ามีสายลับ

ชาวเกาหลีเหนือจำนวนมากแทรกซึมเข้ามา
ในเกาหลีใต้ซึ่งอาจส่งผลต่อการจัดการแข่งขัน
กีฬาเอเชียนเกมส์ (Sombat Kanjanakit and
Supitr Samahita, 2007, p. 41)

หลังจากไม่สามารถเป็นเจ้าภาพ
เอเชียนเกมส์ครั้งที่ 6 ได้ รัฐบาลเกาหลีใต้
ซึ่ง “เสียหน้า” อย่างยิ่งจากความล้มเหลว
ดังกล่าวได้เสนอเงิน 8 ล้านบาทให้แก่ประเทศที่
จะรับเป็นเจ้าภาพแทน ซึ่งต่อมาคณะกรรมการ
โอลิมปิกแห่งเอเชียมอบหมายให้ประเทศไทยรับ
เป็นเจ้าภาพเอเชียนเกมส์ครั้งนั้นแทนเกาหลีใต้
เนื่องจากมองว่าประเทศไทยมีที่ตั้งอยู่กึ่งกลาง
ของเอเชียซึ่งชาติต่างๆ สามารถเดินทางมา
แข่งขันได้โดยสะดวก ทั้งยังมีความพร้อมเรื่อง
สนามกีฬาและการจัดการแข่งขันเนื่องจากเพิ่ง
ประสบความสำเร็จในการเป็นเจ้าภาพกีฬา
เอเชียนเกมส์ครั้งก่อนหน้านั้นมา อย่างไรก็ตาม
เนื่องจากรัฐบาลไทยไม่ได้ตั้งงบประมาณประจำ
ปีเอาไว้เพื่อการดังกล่าว บรรดาชาติสมาชิก
กีฬาเอเชียนเกมส์จึงร่วมกันลงขันเพื่อให้ไทย
รับเป็นเจ้าภาพแทนที่เกาหลีใต้ โดยมีชาติที่ร่วม
บริจาคเงินดังนี้ ญี่ปุ่น 75,000 เหรียญสหรัฐฯ
สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และอิสราเอล 25,000
เหรียญสหรัฐฯ มาเลเซีย 10,000 เหรียญสหรัฐฯ
อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ อิหร่าน ปากีสถาน และ
ฮ่องกง 5,000 เหรียญสหรัฐฯ เวียดนามใต้
เนปาล และฮ่องกง 1,000 เหรียญสหรัฐฯ
รวมทั้งสิ้น 412,000 เหรียญสหรัฐฯ (รังสฤษดิ์
บุญชะโล, 2545, p. 16-17)

ความล้มเหลวที่ไม่สามารถเป็นเจ้าภาพเอเชียนเกมส์ ค.ศ. 1970 ทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้พยายามฟื้นฟูภาพลักษณ์ด้านการกีฬาของตนอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะเมื่อแผนการพัฒนาเศรษฐกิจที่รัฐบาลริเริ่มดำเนินการในช่วงทศวรรษ 1960 เริ่มสัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้เกาหลีใต้เริ่มจัดทำแผนพัฒนา 5 ปี มาตั้งแต่ ค.ศ. 1962 โดยในฉบับแรก ค.ศ. 1962 -1966 เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (ค.ศ. 1967-1971) เน้นการพัฒนาอิเล็กทรอนิกส์และปิโตรเคมี รวมถึงแนวทางพัฒนาชนบท (Saemaul Movement) ซึ่งเน้นการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ และจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชน ฉบับที่ 3 (ค.ศ. 1972 - 1976) เน้นอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมเคมี และอุตสาหกรรมอาวุธ ฉบับที่ 4 (1977-1981) เน้นพัฒนาแรงงานที่มีทักษะ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์และการท่องเที่ยว จากจุดเริ่มต้นในปี ค.ศ. 1962 ถึง ค.ศ. 1981 เศรษฐกิจเกาหลีใต้เติบโตขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 8.6 ต่อปี การส่งออกที่เคยมีสัดส่วนใน GNP ร้อยละ 8 ก็ขยับขึ้นเป็นร้อยละ 40 (Sung Chul Yang, 1994, pp. 594-596) เมื่อระบบธุรกิจโดยรวมประสบความสำเร็จ รัฐบาลเกาหลีใต้จึงปันส่วนเม็ดเงินจากภาคธุรกิจมาพัฒนางานการกีฬาของประเทศ โดยประธานาธิบดี ปัก จุง ฮี ได้ริเริ่มให้บริษัทธุรกิจยักษ์ใหญ่ของเกาหลีใต้ในกลุ่มแชโบล (Chaebol) ร่วมมือกันพัฒนาและสนับสนุนวงการกีฬา โดยกลุ่มแชโบลต้องสนับสนุนนักกีฬาหรือทีมกีฬาเพื่อแข่งขันระดับนานาชาติ และต้องมีหน่วยงานด้านกีฬาเป็นแผนกหนึ่ง

ของบริษัทนั้นๆ (Eunah Hong, 2010, p. 49)

นอกจากนี้ในช่วงทศวรรษ 1970 รัฐบาลเกาหลีใต้ยังได้เร่งพัฒนาการกีฬาภายในประเทศตั้งแต่ระดับโรงเรียนซึ่งกำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องมีมาตรฐานการฝึกฝนทางพลศึกษาแก่นักเรียน โดยต้องบันทึกสุขภาพของนักเรียนและมีทีมกีฬาของโรงเรียน และมีการก่อตั้งสภากีฬาแห่งชาติ (National Sports Board) มีการปรับปรุงกฎหมายสนับสนุนกีฬาแห่งชาติ (National Sports Promotion Law) ใน ค.ศ. 1971 ซึ่งกำหนดให้มีวันกีฬาแห่งชาติ สัปดาห์กีฬา ตลอดจนกำหนดให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนต้องมีสถานที่เล่นกีฬาภายในหน่วยงาน เพื่อให้บุคลากรและบุคคลภายนอกใช้เล่นกีฬา นอกจากนี้รัฐบาลยังร่วมมือกับเอกชนเพื่อพัฒนาและผลิตรายการกีฬากีฬา ผู้ฝึกสอน รวมถึงจัดงบประมาณสนับสนุนองค์กรกีฬาสัมพันธ์ เป็นต้น (Republic of Ministry of Education, 1981, p. 91 -92)

หลังจากบริบทของสงครามเย็นส่งผลกระทบต่อวงการกีฬาของเกาหลีใต้ โดยเฉพาะการที่รัฐบาลเกาหลีใต้ต้องนำงบประมาณส่วนมากไปใช้ในการกิจด้านความมั่นคงจนกระทั่งไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะรับเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ค.ศ. 1970 ได้ แต่ต่อมาเมื่อรัฐบาลเกาหลีใต้สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและกลับมาพัฒนางานการกีฬาได้อีกครั้งหนึ่งทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้กลับมามีแนวคิดที่จะเสนอตัวเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬานานาชาติขึ้นอีกครั้งหนึ่งในช่วงปลายทศวรรษ 1970

โอลิมปิก 1988: การฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการเปิดตัวสินค้าเกาหลีสู่โลก

การพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาการกีฬายังต่อเนื่องในช่วงทศวรรษ 1970 ตลอดจนบทบาทอันแข็งขันของประธานาธิบดีปัก จุง ฮีทำให้วงการกีฬาเกาหลีใต้เริ่มฟื้นตัวขึ้นอีกครั้งหนึ่ง แม้ใน ค.ศ. 1979 ประธานาธิบดีปัก จุง ฮี ถึงแก่อสัญกรรมอย่างกะทันหันจากการถูกลอบสังหาร แต่ นายพลชุน ดู ฮวาน ประธานาธิบดีคนใหม่ (1980 – 1988) ก็ได้เปลี่ยนแปลงแนวทางพัฒนากีฬาที่วางเอาไว้ในยุคก่อนหน้านี้แล้วแต่อย่างใด ยิ่งกว่านั้นเขายังเสนอให้ใช้กีฬาเป็นเครื่องมือรักษาเกียรติภูมิของชาติ โดยเสนอแนวคิด “The Establishment of Sports Nation” ซึ่งส่งเสริมการกีฬาของเกาหลีใต้มากขึ้น โดยในยุคนี้รัฐบาลเกาหลีใต้เริ่มให้มีการจัดแข่งขันกีฬาอาชีพและกึ่งอาชีพขึ้นหลายชนิด กีฬา เช่น เบสบอล ค.ศ. 1982 และฟุตบอล ค.ศ. 1983 เป็นต้น และในยุคนี้เองที่เกาหลีใต้เสนอตัวขอเป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติอีกครั้งหนึ่ง คือ กีฬาเอเชียนเกมส์ที่กรุงโซล ค.ศ. 1986 และที่เป็นปรากฏการณ์สำคัญที่สุดสำหรับวงการกีฬาเกาหลีใต้ คือ การเสนอชื่อกรุงโซลเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1988 (Masaki Tosa, 2015, p. 6)

การที่รัฐบาลเกาหลีใต้หวนกลับมาเสนอตัวเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาระดับ

นานาชาติอีกครั้งหนึ่งนั้นเป็นเพราะต้องการใช้การแข่งขันกีฬามาลบภาพลักษณ์ที่ทั่วโลกมองเกาหลีใต้ว่าเป็นดินแดนแห่งสงคราม และต้องการเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านบวกของเกาหลีใต้ออกสู่สายตาชาวโลก (Eunah Hong, 2010, p. 47) ทั้งนี้ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1980 ประธานาธิบดีชุน ดู ฮวาน แจ้งความจำนงค์ต่อคณะกรรมการโอลิมปิกสากลขอเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1988 และต่อมาในวันที่ 31 กันยายน ค.ศ. 1981 คณะกรรมการโอลิมปิกสากลซึ่งประชุมกันที่เมืองบาเดน บาเดน ประเทศเยอรมันตะวันตกในขณะนั้นมีมติให้เกาหลีใต้ได้รับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1988 และอีกสองเดือนต่อมา คือ วันที่ 27 พฤศจิกายน ค.ศ. 1981 สหพันธ์เอเชียนเกมส์ (Asian Games Foundation) ซึ่งประชุมร่วมกันที่นิวเดลี ประเทศอินเดียมีมติให้เกาหลีใต้ได้รับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพกีฬาเอเชียนเกมส์ ค.ศ. 1986 อีกรายการหนึ่ง (Eunha Koh, 2007, p. 65) ทั้งนี้แม้การได้รับเลือกให้เป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติขนาดใหญ่ทั้งสองรายการจะเกิดขึ้นในยุคประธานาธิบดีชุน ดู ฮวาน แต่ความสำเร็จเหล่านี้มีรากฐานมาจากนโยบายและการสนับสนุนอย่างจริงจังของประธานาธิบดีปัก จุง ฮี ผู้ล่วงลับนั่นเอง

หลังได้รับการยืนยันว่าจะได้เป็นเจ้าภาพกีฬาเอเชียนเกมส์และกีฬาโอลิมปิก รัฐบาลเกาหลีใต้จึงเริ่มต้นอย่างจริงจังโดยได้ก่อตั้งกระทรวงกีฬา (Ministry of Sport) ขึ้นใน ค.ศ. 1982 เพื่อดูแลการจัดการแข่งขันกีฬา

นานาชาติทั้ง 2 ครั้งดังกล่าว (Eunah Hong, 2010, p. 49) ส่วนหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเกาหลีใต้ต่างก็สนับสนุนการเป็นเจ้าภาพกีฬาดังกล่าวอย่างเต็มที่ โดยเริ่มต้นตั้งแต่กีฬาเอเชียนเกมส์ ค.ศ. 1986 ซึ่งรัฐบาลเกาหลีใต้ทุ่มงบประมาณจำนวนมากก่อสร้างสาธารณูปโภคที่เกี่ยวข้อง เช่น หมู่บ้านนักกีฬา, อุทยานโอลิมปิก, สถานีถ่ายทอดโทรทัศน์ระหว่างประเทศ, ศูนย์แถลงข่าว นอกจากนี้ยังพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เช่น การสร้างรถไฟใต้ดิน 3 สายเชื่อมโยงจุดสำคัญๆ การสร้างรันเวย์และอาคารผู้โดยสารเพิ่มเติมที่สนามบิน Kimpo การพัฒนาคุณภาพและทัศนียภาพของถนนและทางรถไฟ ตลอดจนการจราจรในช่องทางต่างๆ การฟื้นฟูแม่น้ำฮันทั้งในแง่คุณภาพและทัศนียภาพ การสร้างสวนสาธารณะเพิ่มและการควบคุมมลภาวะทางเสียง การยกระดับคุณภาพและบริการของร้านอาหารและห้องน้ำสาธารณะ การขยายพื้นที่ปลูกผักและผลไม้ชนิดที่ชาวตะวันตกนิยมบริโภค และการฝึกภาษาต่างประเทศแก่ชาวเกาหลี เป็นต้น (James F. Larson and Heung Soo Park, 1993, pp. 152-156)

ด้วยการวางแผนและการเตรียมความพร้อมที่ดี รวมถึงงบประมาณจำนวนมากจากรัฐบาลและภาคเอกชนในเกาหลีใต้ทำให้กีฬาเอเชียนเกมส์ ค.ศ. 1986 จบลงอย่างประสบความสำเร็จ และสามารถต่อยอดไปสู่การเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1988 ได้อย่างดีดังที่นายจุง ฮา คิม (Jong Ha Kim) ประธาน

สภากีฬาแห่งเกาหลีกล่าวว่ากีฬาเอเชียนเกมส์ ค.ศ. 1986 คือ รากฐานความสำเร็จของกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1988 เพราะคณะผู้จัดงานได้เรียนรู้และทดลองจัดกีฬาเอเชียนเกมส์ในเบื้องต้นก่อนจะยกระดับไปจัดงานกีฬาโอลิมปิกซึ่งใหญ่กว่าและมีปัญหาที่ซับซ้อนมากกว่าในภายหลัง (Eunha Koh, 2007, p. 67)

หลังกีฬาเอเชียนเกมส์ ค.ศ. 1986 ผ่านพ้นไป รัฐบาลและเอกชนเกาหลีใต้ต่างเชื่อว่าประเทศของตนมีศักยภาพมากพอที่จะเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1988 ได้ อย่างไรก็ตามอุปสรรคสำคัญในการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกในขณะนั้นมิใช่เรื่องโครงสร้างพื้นฐานหรือศักยภาพทางกีฬาของนักกีฬาเกาหลีใต้ หากแต่เป็นเรื่องความขัดแย้งทางอุดมการณ์และการเมืองระหว่างประเทศในยุคสงครามเย็นที่ส่งผลต่อวงการกีฬาโดยเฉพาะในกีฬาโอลิมปิก ดังมีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดจากโอลิมปิก 2 ครั้งก่อนหน้านั้น คือ การที่ประเทศในกลุ่มประชาธิปไตยซึ่งรวมถึงเกาหลีใต้ตัดสินใจไม่ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1980 ที่มอสโก ประเทศสหภาพโซเวียต โดยให้เหตุผลว่าไม่พอใจที่สหภาพโซเวียตส่งกองทัพเข้ารุกรานอัฟกานิสถาน ขณะที่อีก 4 ปีต่อมาสหภาพโซเวียตและหลายประเทศในกลุ่มคอมมิวนิสต์ก็ไม่ส่งนักกีฬาเข้าร่วมกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1984 ที่ลอส แอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อเป็นการตอบโต้ ดังนั้นการที่เกาหลีใต้รับเป็นเจ้าภาพโอลิมปิกในขณะที่มีความขัดแย้งทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวพันกับ

วงการกีฬาจึงเป็นเรื่องที่ทำหายนความสามารถ
ของรัฐบาลเกาหลีใต้เป็นอย่างยิ่ง

ผลพวงจากการที่ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศขยายวงลุกลามเข้ามาสู่
วงการกีฬาทำให้คณะทำงานจัดกีฬาโอลิมปิก
ของเกาหลีใต้ต้องประสบกับปัญหาสำคัญ คือ
การเชื้อเชิญให้ประเทศต่างๆ ที่เป็นคู่ขัดแย้ง
กันมาเข้าร่วมกีฬาโอลิมปิกครั้งนี้ โดยเฉพาะ
กลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาล
เกาหลีใต้มองว่าสนับสนุนหรืออยู่เบื้องหลัง
ท่าทีอันแข็งกร้าวของเกาหลีเหนือ ขณะที่กลุ่ม
ประเทศคอมมิวนิสต์โดยเฉพาะสหภาพโซเวียต
และจีนก็มองว่าเกาหลีใต้เป็นพันธมิตรที่แนบ
แน่นของสหรัฐอเมริกา ท่ามกลางความไม่ไว้วาง
กันเช่นนี้ นายคิม อึน ยอง (Kim Un Yong)
หนึ่งในคณะจัดงานโอลิมปิกครั้งนั้นกล่าวว่าตัว
เขาต้องใช้ความพยายามอย่างสูงในการเชื้อเชิญ
ให้ประเทศกลุ่มคอมมิวนิสต์ส่งนักกีฬามาเข้า
ร่วมกีฬาโอลิมปิกที่โซล โดยเขาต้องกล่าวย้ากับ
ตัวแทนชาติคอมมิวนิสต์ที่ประชุมร่วมกันว่ากีฬา
โอลิมปิก คือ ความสัมพันธ์ทางกีฬามีใช้ความ
สัมพันธ์ทางการเมือง แต่กีฬาคือภาษาร่วมกัน
และกีฬาคือการก้าวข้ามทุกข้อจำกัดที่ขวางกั้น
ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน (James F. Larson
and Heung Soo Park, 1993, p. 176)

อย่างไรก็ตามการที่เกาหลีใต้เป็นเจ้า
ภาพกีฬาโอลิมปิก เป็นช่วงเวลาที่สถานการณ์
ความขัดแย้งระหว่างประเทศเริ่มผ่อนคลาย
ความตึงเครียดลงไปบ้างแล้ว โดยเฉพาะ
หลังจากในช่วงกลางทศวรรษ 1980 ที่ทั้งสอง

ฝ่ายเริ่มมีท่าทีผ่อนปรนต่อกันมากขึ้นเห็นได้
จากที่มีการจัดประชุมสุดยอดผู้นำระหว่าง
สหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียตหลายครั้ง
รวมทั้งการที่แต่ละฝ่ายมีนโยบายใหม่ๆ เช่น
สหภาพโซเวียตประกาศนโยบายกลาสโนสท์-
เปเรสตรอยก้า หรือการที่จีนเริ่มมีนโยบาย
ปฏิรูปและเปิดกว้างมากขึ้นมาตั้งแต่ช่วงปลาย
ทศวรรษ 1970 ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ความสัมพันธ์
สองฝ่ายตลอดจนบรรยากาศทางการเมืองและ
ความมั่นคงโดยรวมในโลกพัฒนาไปในทางที่
ดีขึ้น สถานการณ์เชิงบวกเช่นนี้ทำให้เกาหลีใต้
สามารถเจรจากับประเทศในโลกคอมมิวนิสต์
ได้ง่ายขึ้นเช่นกัน

ภายใต้บรรยากาศทางการเมือง
ระหว่างประเทศที่เป็นบวกมากขึ้นทำให้รัฐบาล
เกาหลีใต้เริ่มพัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้า
กับประเทศคอมมิวนิสต์มากขึ้นเช่นกัน ดังกรณี
ความสัมพันธ์ด้านการค้าระหว่างเกาหลีใต้กับ
สหภาพโซเวียตซึ่งมีข้อมูลว่าในช่วงทศวรรษ
1980 บริษัทเอกชนของเกาหลีเริ่มเข้าไปบุกเบิก
ในธุรกิจกลุ่มก๊าซธรรมชาติและการก่อสร้าง
ขนาดใหญ่โดยเฉพาะในพื้นที่ในไซบีเรียและ
ตะวันออกไกลของสหภาพโซเวียตมากขึ้น จาก
เดิมในราวค.ศ. 1979 ซึ่งทั้งสองฝ่ายยังมีความ
สัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นกันนั้นทั้งสองฝ่ายมีการค้า
ต่อกันเพียง 11.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่เมื่อถึง
ปี ค.ศ. 1989 ทั้งสองฝ่ายมีการค้าต่อกันถึง 200.3
ล้านเหรียญสหรัฐ (Chung Bae Lee, 2001,
pp. 206–209) จากความสัมพันธ์ที่เริ่มดีขึ้นนี้ทำให้
รัฐบาลเกาหลีใต้พยายามเชื้อเชิญให้สหภาพ-

โซเวียตเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกที่โซลโดยเสนอว่าจะส่งเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ไปช่วยขนอุปกรณ์กีฬาจากสหภาพโซเวียตมายังเกาหลีใต้ ทำให้ต่อมาสหภาพโซเวียตตอบตกลงเข้าร่วมกีฬาครั้งดังกล่าวและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ แก่เกาหลีใต้เป็นการตอบแทน อาทิ การส่งคณะบัลเล่ต์บอลชอยและคณะมอสโกว์ ฟิลาโมนิค ออร์เคสตรา มาแสดงที่เกาหลีใต้ (James F. Larson and Heung Soo Park, 1993, pp. 173-175)

นอกจากนี้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างเกาหลีใต้กับจีนเติบโตขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญเช่นกัน ดังเห็นได้ว่าการค้าระหว่างจีนกับเกาหลีในช่วง ค.ศ. 1979 มีมูลค่ารวมเพียง 19 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เท่านั้น โดยเกาหลีใต้เป็นฝ่ายนำเข้าสินค้าจากจีน 15 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ส่งออกสินค้าไปเพียง 4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เท่านั้น แต่ใน ค.ศ. 1985 การค้าระหว่างสองประเทศเริ่มเติบโตขึ้นถึงหลักพันล้านเหรียญสหรัฐ เมื่อเกาหลีใต้นำเข้าสินค้าจากจีน 478 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่งออกสินค้าไปจีน 683 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเมื่อถึง ค.ศ. 1988 การค้าระหว่างสองประเทศก็เติบโตไปถึงหลัก 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเกาหลีใต้นำเข้าสินค้าจากจีน 1,384 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่งออกสินค้าไปจีน 1,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (Chae Jin Lee, 1996, p. 146) ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นนี้น่าจะเป็นหนึ่งในช่องทางสำคัญที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายมีโอกาสติดต่อสื่อสารกันมากขึ้นจนทำให้จีนตัดสินใจส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกที่เกาหลีใต้ในที่สุด

หลังจากสหภาพโซเวียตและจีนผู้นำในโลกคอมมิวนิสต์ตัดสินใจส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก บรรดาชาติคอมมิวนิสต์อื่นๆ ได้ตัดสินใจส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกที่โซลเช่นกัน อย่างไรก็ตามรัฐบาลเกาหลีเหนือยังคงแสดงท่าทีแข็งกร้าวต่อเกาหลีใต้โดยไม่ส่งนักกีฬามาเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกครั้งนี้ อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับกีฬาโอลิมปิกหลายๆ ครั้งที่ผ่านมาแล้วคงพอจะกล่าวได้ว่าโอลิมปิกที่โซลซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 17 กันยายน - 2 ตุลาคม ค.ศ. 1988 เป็นกีฬาโอลิมปิกที่ปราศจากการแบ่งแยกทางอุดมการณ์และการคว่ำบาตรของชาติมหาอำนาจ (สำนักงานสารนิเทศภาคโพ้นทะเล สาธารณรัฐเกาหลี, 2536, p. 140-141) ความสำเร็จเช่นนี้ทำให้กล่าวได้ว่ารัฐบาลเกาหลีสามารถใช้โอกาสจากการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกครั้งนี้เพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์กับประเทศที่เคยเป็นคู่ขัดแย้งมาก่อนได้เป็นอย่างดี ซึ่งความสัมพันธ์นี้จะเป็นรากฐานต่อการพัฒนาความร่วมมือต่างๆ ระหว่างเกาหลีใต้กับประเทศเหล่านี้ต่อไปเมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง

รัฐบาลและเอกชนของเกาหลีใต้ต่างตระหนักดีว่าการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกเป็นโอกาสอันดีที่จะเปลี่ยนทัศนคติของผู้คนที่มีต่อเมืองหรือประเทศของตน และดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวและนักลงทุน (Norm O Reilly, Louise Heslop and John Nadeau, 2014, p. 53) โดยเฉพาะการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกในช่วงที่ความตึงเครียดจากสงครามเย็นเริ่มคลี่คลายลง ขณะที่กระแสทุน ทรัพยากร

ตลอดจนกำลังซื้อจำนวนมากทั่วโลกกำลังเชื่อมโยงถึงกันมากยิ่งขึ้น รัฐบาลเกาหลีใต้จึงทุ่มงบประมาณจำนวนมากเพื่อเผยแพร่ภาพลักษณ์เชิงบวกของเกาหลีใต้ออกสู่สายตาชาวโลกผ่านเวทีการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกครั้งดังกล่าว โดยเฉพาะการที่รัฐบาลเกาหลีใต้จัดการถ่ายทอดสดบรรยากาศและการแข่งขันกีฬาทุกชนิดในกีฬาโอลิมปิกครั้งนี้ออกไปทั่วโลก โดยที่ใช้ผู้เกี่ยวข้องและเครือข่ายการถ่ายทอดสดครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์การถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาเท่าที่เคยมีมา และได้อนุญาตให้สื่อมวลชนจากทั่วโลกเดินทางมาทำข่าวเกี่ยวกับโอลิมปิกที่กรุงโซลมากกว่า 10,000 คน (James F. Larson and Heung Soo Park, 1993, p. XII)

นอกจากนี้รัฐบาลเกาหลีใต้ยังพยายามนำเสนอภาพลักษณ์อันดีงามของดินแดนแห่งนี้สู่สายตาชาวโลกผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น คณะกรรมการจัดกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1988 ใช้งบประมาณถึง 2.5 ล้านเหรียญสหรัฐ ว่าจ้างบริษัทโพลีแกรม (Polygram) ซึ่งเป็นบริษัทอุตสาหกรรมดนตรีระดับโลกให้ติดต่อนายจิออร์จิโอ โมโดเรอร์ (Giorgio Moroder) นักประพันธ์เพลงผู้มีชื่อเสียงซึ่งเคยได้รับรางวัลออสการ์สาขาเพลงประกอบภาพยนตร์มาถึง 3 ครั้งให้เป็นผู้แต่งทำนองเพลงหลักของกีฬาโอลิมปิกครั้งนี้ และกำหนดให้ นายทอม วิทล็อก (Tom Whitlock) ผู้ประพันธ์คำร้องต้องสอดแทรกเรื่องราวสำคัญๆ ของเกาหลีใต้ อาทิ บทเพลงอารีรัง แนวคิดเรื่องความผสม

กลมกลืน (harmony) และภาพลักษณ์ดินแดนแห่งรุ่งอรุณอันเจียบสงบ” ของเกาหลีใต้ลงไปในเนื้อเพลงดังกล่าวด้วย (James F. Larson and Heung Soo Park, 1993, p. 108) ซึ่งแนวคิดเช่นนี้ปรากฏผลสำเร็จออกมาในเพลง Hand in Hand ซึ่งเป็นเพลงหลักที่ใช้ในกีฬาโอลิมปิกครั้งดังกล่าวนั่นเอง (“1988 Olympic Games Theme Song” Retrieved June, 19, 2016, from: <https://www.youtube.com/watch?v=EU199Kb5Bzk>)

นอกจากประเด็นทางการเมืองระหว่างประเทศแล้ว กีฬาโอลิมปิกที่โซลยังเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่โลกกำลังก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการค้าในตลาดทุนนิยมเสรีอย่างเต็มตัว ดังเห็นได้ว่าโอลิมปิกที่โซลได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากบริษัทเอกชนต่างๆ ราว 140 –150 ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งมากกว่าโอลิมปิก ที่ลอส แอนเจลิส ค.ศ. 1984 ซึ่งได้รับการสนับสนุนทางการเงินราว 122.5 ล้านเหรียญสหรัฐ (James F. Larson and Heung Soo Park, 1993, p. 104) ภายใต้บรรยากาศเช่นนี้รัฐบาลเกาหลีใต้สามารถใช้เวทีโอลิมปิกครั้งนี้ส่งเสริมสินค้าและบริการของบริษัทเอกชนเกาหลีใต้ออกสู่สายตาของตลาดโลกได้เป็นอย่างดี เช่น การที่รัฐบาลเกาหลีใต้เปิดโอกาสให้บริษัทเอกชนเกาหลีใต้สนับสนุนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่ใช้กีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1988 อาทิ บริษัท (Samsung) ชัมซุงแจกวิทยุพกพาขนาดเล็กพร้อมหูฟัง 100,000 ชุด แก่ผู้เข้าร่วมพิธีเปิดกีฬาโอลิมปิก โดยวิทยุดังกล่าวมีระบบบรรยายภาษาอังกฤษ, เยอรมัน,

ฝรั่งเศส, รัสเซีย, สเปน, อาหรับและญี่ปุ่น ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการนำเทคโนโลยีเช่นนี้มาใช้ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ขณะที่บริษัทฮุนได (Hyundai) เปิดตัวรถยนต์รุ่น Stellar 88 และมอเตอร์ไซด์รุ่นดังกล่าวเพื่อใช้ในการกิจกรรมต่างๆ ของกีฬาโอลิมปิกครั้งดังกล่าว ส่วนบริษัทอุปกรณ์กีฬา เช่น โปรสเปกส์ (ProSpecs) และโคลอน (Kolon) ก็สนับสนุนอุปกรณ์กีฬาแก่นักกีฬาเกาหลีใต้ที่ลงแข่งขัน ทั้งนี้ยังพบว่าบริษัทยักษ์ใหญ่ของเกาหลีใต้ต่างจัดกิจกรรมสนับสนุนกีฬาโอลิมปิกควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายสินค้าของตนไปทั่วทุกพื้นที่ซึ่งจัดการแข่งขันกีฬา ขณะที่บางบริษัทก็ใช้วิธีการอันแยบยลเพื่อนำเสนอสินค้าของตนออกสู่สายตาชาวโลก เช่น การที่บริษัทโกลด์สตาร์ดัดแปลงคำขวัญของกีฬาโอลิมปิกครั้งดังกล่าวที่ว่า “From Seoul to the World and from the World to Seoul” มาเป็นการโฆษณาสินค้าของตนว่า “The World to Seoul, Goldstar to the World” ซึ่งป้ายโฆษณาสินค้าเหล่านี้ปรากฏอยู่ทั่วไปในขณะที่มีการจัดการแข่งขันโอลิมปิกครั้งดังกล่าว (James F. Larson and Heung Soo Park, 1993, p. 104)

จากการทุ่มเทงบประมาณและความทุ่มเทของรัฐบาลและประชาชนเกาหลีใต้ทำให้โอลิมปิก 1988 ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ดังนั้นการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1988 จึงยังคงเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งสำหรับรัฐบาลและประชาชนชาวเกาหลีใต้มาจนกระทั่งปัจจุบัน ดังปรากฏในเว็บไซต์ทางการของ

รัฐบาลเกาหลีใต้ซึ่งมักนำเสนอว่ากีฬาโอลิมปิกครั้งนั้นเป็นความสำเร็จของเกาหลีใต้ในฐานะชาติที่ 2 ในเอเชียต่อจากญี่ปุ่นซึ่งมีศักยภาพเพียงพอที่จะจัดกีฬาระดับโลกได้ และเป็นความภูมิใจที่สามารถเชื่อเชิญให้บรรดาคู่ชดแย้งในยุคสงครามเย็นมาแข่งขันกีฬาโอลิมปิกร่วมกันได้อีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่แตกต่างกันไม่ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกที่อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้จัดมาในกีฬาโอลิมปิก 2 ครั้งก่อนหน้านี้ (“The Glory of Our Nation, the 1988 Seoul Olympics” Retrieved June, 19, 2016, from: http://88olympic.kspo.or.kr/homepage/english/contents/seoul_olympic/olympic_intro/)

ฟุตบอลโลก 2002 และอินชอนเกมส์ 2014: จากโทรศัพท์มือถือสู่ K-POP สินค้าใหม่ในโลกกีฬาของเกาหลีใต้

หลังจากประสบความสำเร็จในการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก ค.ศ. 1988 เกาหลีได้กลายเป็นชาติที่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านกีฬาและเศรษฐกิจของโลก ต่อมาในค.ศ. 1996 รัฐบาลเกาหลีใต้ได้เสนอตัวขอเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลโลก ค.ศ. 2002 โดยในเวลาดังกล่าวมีชาติคู่แข่งที่สำคัญ 3 ชาติ คือ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และเม็กซิโก และในที่สุด 2 ตัวเลือกสุดท้ายที่เหลืออยู่ คือ ญี่ปุ่น กับเกาหลีใต้ การตัดสินใจเลือกเจ้าภาพในครั้งนี้สร้างความลำบากใจให้แก่สมาคมฟุตบอลนานาชาติ (The Federation Internationale

de Football Association: FIFA) เพราะ
ขณะที่ญี่ปุ่นมีความพร้อมด้านเศรษฐกิจและ
เทคโนโลยีต่างๆ เหนือกว่าเกาหลีใต้ แต่ทีม
ฟุตบอลญี่ปุ่นยังไม่เคยผ่านเข้าแข่งขันฟุตบอล
โลกรอบสุดท้ายมาก่อน ขณะที่ทีมฟุตบอลของ
เกาหลีใต้เคยผ่านเข้ารอบสุดท้ายฟุตบอลโลก
มาตั้งแต่ค.ศ. 1954 และสามารถผ่านเข้าแข่งขัน
ฟุตบอลโลกรอบสุดท้าย 3 ครั้งหลังสุด (1986,
1990, 1994) ได้อย่างต่อเนื่อง

สำหรับเกาหลีใต้แล้วการยื่นข้อเสนอ
เป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลกครั้งนี้มีหลายสิ่ง
ที่สำคัญไม่แพ้เรื่องกีฬา โดยเฉพาะเมื่อคู่แข่ง
สำคัญของพวกเขา คือ ญี่ปุ่นซึ่งเป็นชาติศัตรูที่
สำคัญในประวัติศาสตร์ ดังนั้นคณะทำงานของ
เกาหลีใต้จึงพยายามทุกวิถีทางที่จะเอาชนะ
ญี่ปุ่นในการรับสิทธิ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม
เนื่องจากทั้งสองชาติมีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน
มากจนยากจะมีมติให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชนะ
อย่างเป็นเอกฉันท์ได้ ในที่สุดสมาคมฟุตบอล
นานาชาติซึ่งประชุมร่วมกันที่เมืองซูริก ประเทศ
สวิตเซอร์แลนด์เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม ค.ศ.
1996 จึงมีมติให้เกาหลีใต้และญี่ปุ่นเป็นเจ้า
ภาพร่วมกันในการจัดฟุตบอลโลก ค.ศ. 2002
ซึ่งไม่เพียงแต่การเป็นเจ้าภาพร่วมจะช่วย
แก้ไขปัญหาคาความขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้กับ
ญี่ปุ่นลงไปได้ระดับหนึ่งแล้ว การเป็นเจ้าภาพ
ร่วมฟุตบอลโลกครั้งนั้นยังถือเป็นต้นแบบของ
เจ้าภาพร่วมกันในกีฬานานาชาติต่างๆ อีก
หลายครั้งในเวลาต่อมาอีกด้วย

หลังจากได้รับสิทธิการเป็นเจ้าภาพ
ฟุตบอลโลก 2002 รัฐบาลเกาหลีใต้เริ่มวางแผน
เพื่อการเป็นเจ้าภาพกีฬารั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง
อย่างไรก็ตามแผนการดังกล่าวต้องหยุดชะงักลง
อย่างกะทันหันเมื่อเกาหลีใต้เผชิญหน้ากับวิกฤต
เศรษฐกิจครั้งร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์
เกาหลีใต้ ที่เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1990
ซึ่งนอกจากวิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้จะเชื่อมโยง
กับวิกฤติเศรษฐกิจที่ขยายตัวไปทั่วทั้งทวีป
เอเชียแล้วยังเป็นผลมาจากความผิดพลาดใน
การบริหารงานของบรรดาบริษัทยักษ์ใหญ่โดย
เฉพาะกลุ่มแชโบลซึ่งมีส่วนแบ่งที่สำคัญในระบบ
เศรษฐกิจของเกาหลีใต้ ทั้งนี้ในเวลาดังกล่าว
กลุ่มแชโบลมีหนี้สินต่อทุนโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ
400 (อเนก เพิ่มวงศ์เสนีย์, 2541, p. 248-249)

วิกฤตเศรษฐกิจครั้งดังกล่าวส่งผล
กระทบไปยังวิถีชีวิตของชาวเกาหลีใต้ในแทบทุก
มิติ นับตั้งแต่ปัญหาปากท้องที่พบว่าเมื่อระบบ
เศรษฐกิจโดยรวมของเกาหลีใต้เริ่มมีปัญหา
ใน ค.ศ. 1997 ทำให้มีผู้ตกงานเพิ่มมากขึ้น
เรื่อยๆ และเพียงประมาณหนึ่งปีหลังจากนั้น
ก็มีจำนวนชาวเกาหลีใต้ที่ว่างงานถึง 1.75 ล้าน
คน (Jong Kil Kim, 2000, p. 93) ซึ่งเป็นอัตรา
ที่สูงมากเมื่อเทียบกับพัฒนาการและการเติบโต
ทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ในช่วง 2 ทศวรรษที่
ผ่านมา วิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้ยังส่งผลต่อปัญหา
สังคมของเกาหลีใต้อย่างรุนแรงที่สุดนับตั้งแต่
สมัยสงครามเกาหลี โดยภาวะดังกล่าวทำให้
ผู้คนในสังคมเกาหลีใต้เกิดความเครียด รวมทั้ง
ขาดความเชื่อมั่นในรัฐบาลและอนาคตทางการเมือง

เงินของตนเองอย่างรุนแรงจนหันไปหายาเสพติดมากขึ้น ดังมีรายงานว่ามีการใช้ยาเสพติดเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ 30% ของผู้ติดยาเสพติดเหล่านี้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลระบุว่าพวกเขาเริ่มติดยาเสพติดเพราะตกงานและมีปัญหาการเงินเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังพบว่ามีผู้ติดยาเสพติดเพิ่มขึ้น โดยใน ค.ศ. 1997 มีผู้ติดยาเสพติด 6,947 คน ค.ศ. 1998 จำนวน 8,350 คน และเมื่อถึง ค.ศ. 1999 มีจำนวนถึง 10,589 (Jonghoe Yang, 2000, p. 270) ปัญหาเช่นนี้สะท้อนให้เห็นการตกต่ำของสังคมเกาหลีอย่างรุนแรง

ความร้ายแรงของสถานการณ์ดังกล่าวทำให้บรรดาผู้นำทางการเมืองทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านของเกาหลีใต้ต้องยุติความขัดแย้งทางการเมืองกันชั่วคราว โดยประธานาธิบดีคิม แด จุง (Kim Dae Jung) เชื้อเชิญผู้นำฝ่ายค้านมาร่วมรับประทานอาหารค่ำที่ทำเนียบประธานาธิบดีเพื่อเจรจาปรองดองและหาแนวทางที่ทั้งสองฝ่ายจะทำงานร่วมกันเพื่อพาเกาหลีใต้ให้ผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจครั้งนั้น (อเนก เพิ่มวงศ์เสนีย์, 2542, p. 220) อย่างไรก็ตามความร้ายแรงของวิกฤตเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้ต้องยอมรับเงินช่วยเหลือจากองค์กรระหว่างประเทศหลายองค์กร เช่น องค์กรการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารโลก และธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย จำนวนเงินรวมถึง 21,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และภายในประเทศก็จัดโครงการ “รวบรวมทองคำเพื่อส่งออกและชำระหนี้ของชาติ” ซึ่งรวบรวม

ทองคำได้ถึง 2,100 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (อเนก เพิ่มวงศ์เสนีย์, 2542, p. 221)

นอกจากการเมือง เศรษฐกิจและสังคมแล้ว วิกฤตเศรษฐกิจดังกล่าวยังแพร่ลามมาถึงวงการกีฬาเมื่อองค์กรการเงินระหว่างประเทศเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเกาหลีใต้มีแผนการให้รัฐบาลเกาหลีใต้ควบคุมให้บริษัทในกลุ่มแชโบลปฏิรูปองค์กรในลักษณะต่างๆ อาทิ ปรับโครงสร้างการทำงานในบริษัท ปรับลดขนาดองค์กรและการลงทุน (อเนก เพิ่มวงศ์เสนีย์, 2541, p. 248-249) บรรดาบริษัทขนาดใหญ่ของเกาหลีใต้ที่เคยสนับสนุนบรรดานักกีฬาหรือการแข่งขันกีฬาทั้งภายในเกาหลีใต้และที่ออกไปแข่งขันยังต่างประเทศต้องลดงบประมาณหรือยกเลิกการสนับสนุนดังกล่าวไปโดยปริยาย สถานการณ์เศรษฐกิจที่ตกต่ำเช่นนี้จึงทำให้วงการกีฬาเกาหลีใต้ต้องได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงอีกครั้งหนึ่ง

อย่างไรก็ตามด้วยความร่วมแรงของภาคส่วนต่างๆ ของภาครัฐและเอกชนเกาหลีใต้ทำให้เกาหลีใต้ค่อยๆ ก้าวผ่านสถานการณ์อันยากลำบากนั้นได้ในเวลาอันรวดเร็ว โดยเมื่อถึงเดือนธันวาคม ค.ศ. 1999 ประธานาธิบดีคิม แด จุง ได้ประกาศว่าเกาหลีใต้สามารถแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจได้แล้ว โดยสามารถชำระหนี้สินที่กู้ยืมมาจากองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ ได้ทั้งหมด และมีเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมากขึ้นในระดับที่น่าพอใจ รวมทั้งมีดุลการค้าระหว่างประเทศเป็นบวกเป็นครั้งแรกในรอบ 1 ปี และภาวะเศรษฐกิจโดยรวมเติบโตขึ้น

ถึงร้อยละ 12.3 (อเนก เพิ่มวงศ์เสนีย์, 2543, p. 271)

ถึงแม้ว่าจะแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจไปได้แล้ว แต่บรรดานักลงทุนจากทั่วโลกในขณะนั้นยังคงมีทัศนคติที่เป็นด้านลบและยังคงไม่เชื่อมั่นในศักยภาพของระบบเศรษฐกิจเกาหลีใต้มากนัก ขณะที่ชาวเกาหลีใต้ส่วนใหญ่ยังคงขาดความเชื่อมั่นในศักยภาพของประเทศอันเป็นผลมาจากวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้น บรรยากาศเช่นนี้เกิดขึ้นในเวลาเกาหลีใต้กำลังจะเป็นเจ้าภาพร่วมฟุตบอลโลก ค.ศ. 2002 การเป็นเจ้าภาพดังกล่าวจึงเป็นงานที่ท้าทายความสามารถของรัฐบาลและภาคส่วนต่างๆ ในเกาหลีใต้อีกครั้งหนึ่ง เพราะไม่เพียงแต่จะต้องเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลกให้ประสบความสำเร็จเท่านั้น แต่การเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลก ค.ศ. 2002 มีความหมายต่อประชาชนและประเทศเกาหลีใต้ลึกซึ้งมากกว่านั้น

หากการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกที่โซล ค.ศ. 1988 เป็นโอกาสที่น่าพาแง่มุมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศเกาหลีใต้ โดยเฉพาะการเปิดตัวสินค้าอุตสาหกรรมและอิเล็กทรอนิกส์ออกสู่สายตาของชาวโลกแล้ว การเป็นเจ้าภาพกีฬาฟุตบอลโลก ค.ศ. 2002 อาจมีความหมายต่อเกาหลีใต้ในระดับที่ไม่ต่างกัน เพราะฟุตบอลโลกครั้งนี้จะทำให้ความสนใจของผู้คนทั่วโลกหันมายังเกาหลีใต้อีกครั้งหนึ่ง ขณะเดียวกันผลสำเร็จทางธุรกิจจากการเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิก ค.ศ.

1988 ก็ทำให้รัฐบาลเกาหลีคาดหวังว่าการเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลกครั้งนี้จะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของเกาหลีใต้เช่นกัน โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากสถิติที่ว่า ประเทศเจ้าภาพฟุตบอลโลกนับตั้งแต่ ค.ศ. 1954 เป็นต้นมาล้วนได้รับผลประโยชน์ทางธุรกิจอย่างดีจากการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน โดยเฉลี่ยแล้วพบว่าเศรษฐกิจของชาติเจ้าภาพจะโตขึ้นอย่างน้อย 0.85% เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าการเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลก (Chang Se-Moon, 2002, p. 83) ดังนั้นกระทรวงพาณิชย์และการคลัง (Ministry of Finance and Economy) ของเกาหลีใต้จึงประกาศในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2001 ว่ารัฐบาลเกาหลีใต้จะใช้ยุทธศาสตร์ต่างๆ ทุกวิถีทางเพื่อสร้างผลบวกทางธุรกิจจากการเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลก 2002 ให้ได้มากที่สุด ในขณะที่สถาบันพัฒนาแห่งเกาหลี (Korean Development Institute) ทำนายว่าการเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลก ค.ศ. 2002 จะสร้างงานขึ้นถึง 250,000 อัตรา (Eunah Hong, 2010, p. 144)

นอกจากรัฐบาลแล้ว ภาคเอกชนในเกาหลีใต้ก็มองการเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลก ค.ศ. 2002 ว่าเป็นประตูที่จะนำพาสินค้าและบริการของเกาหลีใต้เข้าสู่ตลาดโลกอีกครั้งหนึ่งเช่นกัน ดังที่บริษัทเทเลคอมเกาหลีผู้สนับสนุนฟุตบอลโลก 2002 แถลงอย่างชัดเจนว่าเวทีฟุตบอลโลก 2002 เป็นโอกาสหนึ่งเดียวในศตวรรษที่บริษัทของตนจะใช้เป็นโชว์รูมแสดงสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศของตนสู่ต่อสายตาผู้ชมทั่วโลก โดยเฉพาะสินค้าใหม่ล่าสุดคือ เครือ

ข่าย 3 G ความเร็วสูง (“โซมโซว์ลีลาไฮเทคในเวิร์ลด์พ” 26 พฤษภาคม 2546, p. 44) ทั้งนี้สินค้าสำคัญที่ภาคเอกชนเกาหลีต่างพากันนำเสนอในช่วงที่การแข่งขันฟุตบอลโลกครั้งดังกล่าวคือสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูง เนื่องจากในขณะนั้นเกาหลีใต้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศ อันดับ 3 ของโลก โดยใน ค.ศ. 2001 มียอดส่งออกสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศ ถึง 1.65 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ และเป็นผู้ผลิตอุปกรณ์โทรศัพท์มือถืออันดับ 7 ของโลก ธุรกิจในกลุ่มนี้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการฟื้นฟูความตกต่ำทางเศรษฐกิจและเป็นอนาคตใหม่ของระบบเศรษฐกิจเกาหลีใต้ (Usanee Mongkolporn, 2 May 2002, p. 2B) ทั้งนี้ก่อนหน้าการแข่งขันฟุตบอลโลกจะเริ่มต้นขึ้นสมาคมการค้าระหว่างประเทศแห่งเกาหลี (Korea International Trade Association) สํารวจจาก 232 บริษัทยักษ์ใหญ่ของเกาหลีใต้ และพบว่า 59.5% ของผู้บริหารบริษัทเหล่านี้มองว่าฟุตบอลโลก 2002 จะช่วยยกระดับเศรษฐกิจและการส่งออกของเกาหลีใต้จากเดิม 5 -10% ทั้งนี้จาก 33.7% ของบริษัทเหล่านี้มีแผนการจะดึงดูดผู้ซื้อจากต่างชาติ โดย 26.3% วางเป้าหมายจะดึงดูดความสนใจจากลูกค้าชาวจีน และ 14.7% จากบริษัทเหล่านี้จะจัดแสดงสินค้าและกิจกรรมสนับสนุนการขายในช่วงเวลาดังกล่าว (Chang Se-Moon, 2002, p. 83)

ด้วยเป้าหมายที่จะใช้การเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลก ค.ศ. 2002 มายกระดับเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ โดยเฉพาะการเผยแพร่สินค้า

ของตนออกสู่สายตาของชาวโลกทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้และคณะกรรมการแข่งขันได้ใช้พื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศเกาหลีในช่วงที่มีการแข่งขันฟุตบอลโลกเป็นสถานที่แสดงสินค้าต่างๆ ของบริษัทเอกชนเกาหลีออกสู่สายตาของชาวโลกอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ในพิธีเปิดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 ซึ่งคณะกรรมการแข่งขันจัดเตรียมการแสดงเรื่องราววัฒนธรรมพื้นเมืองเกาหลี อาทิ การตีกลองเกาหลีออกสู่สายตาชาวโลกผ่านเทคโนโลยี “IMT-2000” ของบริษัท KTI Com ของเกาหลีใต้ โดยเทคโนโลยีดังกล่าว คือ การฉายภาพผ่านจอภาพแบบ LCD (Liquid Crystal Display) ซึ่งเป็นหนึ่งระบบมัลติมีเดียที่ทันสมัยที่สุดในโลกในขณะนั้น ขณะเดียวกันรัฐบาลเกาหลีใต้ก็สนับสนุนให้ภาคเอกชนจัดกิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมเกาหลีในทุกเมืองที่มีการแข่งขันฟุตบอลโลก (Michael Anderson, 2002, p. 96)

เมื่อการแข่งขันฟุตบอลโลก ค.ศ. 2002 สิ้นสุดลง ไม่เพียงแต่นักฟุตบอลทีมชาติเกาหลีใต้จะประสบความสำเร็จสามารถคว้าอันดับ 4 ในการแข่งขันได้เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ แต่รัฐบาลและบริษัทเอกชนเกาหลีที่ใช้เวทีการแข่งขันฟุตบอลโลกเป็นเวทีเผยแพร่สินค้าของตนออกสู่สายตาชาวโลก ก็ประสบผลความสำเร็จทางธุรกิจเป็นอย่างดี ทั้งในแง่ยอดขายและการเผยแพร่สินค้าของตนออกสู่สายตาของผู้บริโภคทั่วโลก ความรับรู้ของผู้คนทั่วโลกต่อเกาหลีใต้มีได้มาจากการแข่งขันในสนามเท่านั้น หากยังมาจากการวาง

ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลเกาหลีใต้ เช่น การเตรียมข้อมูลการจัดการแข่งขันครั้งนี้ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ของเกาหลีใต้ไว้ในเว็บไซต์ภาษาต่างประเทศถึง 5 ภาษา คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน ญี่ปุ่นและจีน รวมถึงการขยายการถ่ายทอดสดฟุตบอลโลก 2002 ทั้งที่เป็นการแข่งขันในสนามและเรื่องราวต่างๆ ของสังคมเกาหลีออกไปสู่พื้นที่ต่างๆ ทั่วโลกก็ประสบผลสำเร็จในแง่ที่ทำให้ผู้คนทั่วโลกรู้จักเกาหลีใต้ในแง่มุมที่เป็นบวกมากขึ้น ดังที่ เดวิด ไอ สไตน์เบิร์ก (David I. Steinberg) ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ (Georgetown University) กล่าวว่าแม้แต่ตัวเขาซึ่งพักอยู่ที่โรงแรมแห่งหนึ่งในประเทศพม่าก็ยังได้รับชมการแข่งขันฟุตบอลโลกระหว่างเกาหลีใต้กับสเปน ซึ่งนอกจากการถ่ายทอดการแข่งขันครั้งนั้นจะถ่ายทอดการแข่งขันในสนามแล้วยังได้ถ่ายทอดบรรยากาศต่างๆ โดยรวมในเกาหลีใต้ออกมาสู่สายตาผู้ชมทั่วโลกจึงทำให้เขาได้เห็นแง่มุมต่างๆ ของเกาหลีใต้เพิ่มมากขึ้น (David I. Steinberg, 2002, pp. 83–90)

การเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลก 2002 ทำให้บริษัทเอกชนต่างๆ ของเกาหลีใต้ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์, สายการบิน, ที่พัก, รถเช่า, อาหารและเครื่องดื่ม, การขนส่ง, สินค้าที่ระลึกล้วนประสบความสำเร็จโดยทั่วถึงกัน (Chang Se-Moon, 2002, p. 83) การเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลกครั้งนี้ทำให้สินค้าจากเกาหลีเป็นที่รู้จักไปทั่วโลกซึ่งทำให้บริษัทยักษ์ใหญ่ของเกาหลี เช่น ซัมซุงและแอลจี ต่างพา

กันประกาศว่าจะยกระดับเป้าหมายทั้งยอดการส่งออกโทรศัพท์และรายได้ (“เกาหลียกทัพบุกตลาดมือถือโลก” 12 สิงหาคม 2545, B 14) นอกจากนี้นักวิชาการเกาหลีใต้ยังประเมินว่าฟุตบอลโลก 2002 มีส่วนสร้างงานในช่วงเวลาดังกล่าวถึง 350,000 อัตรา ทั้งยังดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเกาหลีใต้ในช่วงเวลาที่มีการแข่งขันฟุตบอลโลกได้ถึง 315,000 คน ซึ่งทำรายได้โดยรวมให้เกาหลีใต้ราว 9.09 พันล้านเหรียญสหรัฐ ขณะที่สถาบันวิจัยของบริษัทฮุนไดประมาณว่าการที่ทีมฟุตบอลของเกาหลีใต้สามารถผ่านเข้ารอบสองหรือรอบ 16 ทีมสุดท้ายได้นั้น ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อระบบเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ถึง 1.4 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ (Chang Se-Moon, 2002, p. 80)

ความสำเร็จของการเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลกทำให้นายลี กี โฮ ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจของประธานาธิบดีคิม แด จุง กล่าวว่า เกาหลีใต้จะกลับมาเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออก และอาจจะเข้าร่วมกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำทั้ง 7 หรือ G7 (“โสมขาวฝันเข้าร่วมจี-7 ใน 3 ปี พร้อมเป็นศูนย์กลางธุรกิจเอเชีย” 20 สิงหาคม 2545: 28) ขณะที่ นายชาง แด วัน รักษาการนายกรัฐมนตรี อ่านแถลงการณ์ของประธานาธิบดีคิม แด จุงว่า “...ถ้าเราเป็นทีมที่ดีที่สุดอันดับ 4 ในฟุตบอลโลกได้แล้ว การเป็นอันดับ 4 ด้านเศรษฐกิจและการก้าวขึ้นเป็นประเทศชั้นหนึ่งในโลกก็ไม่ใช่เรื่องยากสำหรับเรา...” โดยแถลงการณ์ฉบับนี้ยังเรียกร้องให้ชาวเกาหลีใต้

ดึงดูดผลงานและศักยภาพที่แสดงออกมาในช่วงฟุตบอลโลกมาใช้เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ (“คิม แด จุง ปลุกใจประชาชนชาวโซม ดึงพลังเวิร์ลคัพดันศก.ขึ้นท็อป 4” 12 สิงหาคม 2545: 12) ส่วนภาคเอกชนนั้น รองประธานสมาคมการค้าระหว่างประเทศแห่งเกาหลี (Korea International Trade Association) กล่าวว่า ฟุตบอลโลก 2002 เปิดโอกาสเกาหลีใต้ได้แสดงสินค้าไฮเทคสู่สายตาของชาวโลก ทั้งยังสามารถแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของกีฬาผู้คนและประเทศเกาหลีใต้ โดยเกาหลีใต้ได้พิสูจน์แล้วว่าสามารถยกระดับเศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่การเป็นยักษ์ใหญ่ 8 ประเทศ (Big 8) หรือแม้กระทั่งจะเป็นยักษ์ใหญ่ 4 ประเทศ (Big 4) ทางเศรษฐกิจของโลกได้และหลังฟุตบอลโลกครั้งนี้สิ้นสุดลง ดังนั้นหากรัฐบาลและเอกชนเกาหลีได้มุ่งขับเคลื่อนร่วมกันอย่างจริงจังก็จะสามารถยกระดับสินค้าของเกาหลีได้ โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ, สถาบันการศึกษานานาชาติ, ที่พัก, สถาบันการแพทย์และการพยาบาลสำหรับผู้ป่วยต่างชาติ ซึ่งธุรกิจเหล่านี้จะสามารถพาเกาหลีใต้ผ่านวิกฤตเศรษฐกิจและก้าวไปสู่อนาคตได้อย่างมั่นคง (Cho Kun Ho, 2002, pp. 70–73)

นอกจากการเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลกแล้ว ใน ค.ศ. 2002 เกาหลีใต้ยังรับเป็นเจ้าภาพมหกรรมกีฬานานาชาติอีกรายการหนึ่งนั่นคือ กีฬาเอเชียนเกมส์ที่เมืองปูซาน ซึ่งเป็นครั้งแรกที่เกาหลีใต้มีได้จัดการแข่งขันกีฬานานาชาติใหญ่ในเมืองหลวงของประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลเกาหลีได้

วางวัตถุประสงค์สำคัญในการจัดเอเชียนเกมส์ที่เมืองปูซานไว้ว่าเพื่อสนับสนุนการรวมชาติเกาหลี และกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ (Michael Yu, 2004, p. 14) อย่างไรก็ตามจากวัตถุประสงค์เรื่องการรวมชาติที่รัฐบาลเกาหลีได้วางไว้นั้น พบว่านอกจากการที่เกาหลีเหนือยอมส่งนักกีฬามาร่วมแข่งขันในกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งนี้แล้วก็ไม่พบสัญญาณบ่งบอกเรื่องการรวมชาติเกาหลีมากนัก แต่กระนั้นการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ที่เมืองปูซานครั้งนี้ก็ยังประสบความสำเร็จในแง่ที่ชาติสมาชิกสภาโอลิมปิกแห่งเอเชียส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันครบทั้ง 44 ชาติ ไม่เว้นแม้แต่ชาติใหม่ในขณะนั้น คือ ติมอร์ตะวันออก (“ปูซานเกมส์ 2002” 30 กันยายน 2545: 44) และเมื่อก้าวถึงวัตถุประสงค์เรื่องการกระตุ้นเศรษฐกิจที่รัฐบาลเกาหลีได้วางไว้นั้นถือได้ว่ารัฐบาล เอกชนและคณะกรรมการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งนี้ทำได้เป็นอย่างดีประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

กีฬาเอเชียนเกมส์ที่ปูซาน ค.ศ. 2002 เป็นอีกครั้งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลเกาหลีใต้และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถบูรณาการกีฬาและทุนเข้าด้วยกันอย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากคณะกรรมการจัดการแข่งขันซึ่งมีคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งชาติดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการจัดการแข่งขัน ประธานหอการค้าและอุตสาหกรรมเมืองปูซานเป็นรองประธาน และมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมเป็นคณะกรรมการ ทั้งนี้รัฐบาล

เกาหลีใต้ได้จัดตั้งเงินเพื่อพัฒนาสาธารณูปโภคให้พร้อมต่อการรับมือการเป็นเจ้าภาพกีฬาเอเชียนเกมส์ที่ปูซานถึง 3.14 ล้านล้านวอน โดยเป็นการสร้างสนามกีฬา 12 สนาม และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักกีฬา เช่น หมู่บ้านนักกีฬา เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้เงินอีก 1.47 ล้านล้านวอน ในการพัฒนาโครงสร้างด้านการขนส่ง การก่อสร้างสาธารณูปโภคขนาดใหญ่เหล่านี้ส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจเกาหลีในแง่ที่ก่อให้เกิดการจ้างงานจำนวนมากและเกิดสาธารณูปโภครองรับการขยายตัวของเมืองปูซานและพื้นที่ใกล้เคียง ทั้งนี้เมื่อการแข่งขันสิ้นสุดลงคณะกรรมการจัดการแข่งขันได้สรุปรายงานว่าได้ใช้งบประมาณจัดการแข่งขันไป 1.82 แสนล้านวอน แต่มีรายรับ 2.43 แสนล้านวอน จึงเป็นกำไรถึง 6 หมื่นล้านวอน (Michael Yu, 2004, p. 13–15) ทั้งนี้แม้ความสำเร็จของปูซานเกมส์อาจไม่ทัดเทียมกับการเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลก แต่ก็ส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของปูซานไม่น้อยเช่นกัน โดยพบว่ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาเกาหลีใต้ในช่วงเอเชียนเกมส์ที่ปูซานถึง 84,000 ราย ซึ่งก่อให้เกิดการจ้างงานราว 11,700 อัตรา ขณะที่รัฐบาลเกาหลีใต้และภาคเอกชนต่างๆ ได้ใช้โอกาสนี้จัดงานสนับสนุนสินค้าต่างๆ เช่น สินค้าเทคโนโลยี ตลอดจนสินค้าและบริการของท้องถิ่นเมืองปูซานออกสู่สายตาของชาวต่างชาติที่เข้ามาในเกาหลีในช่วงเวลาดังกล่าว (Michael Yu, 2004, p. 47)

อาจกล่าวได้ว่าในปี ค.ศ. 2002 ซึ่งเกาหลีใต้เป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติขนาดใหญ่

ถึง 2 รายการคือฟุตบอลโลกและเอเชียนเกมส์ เป็นเวทีสำคัญที่ทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้สามารถเรียกร้องศักยภาพและความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจของชาวเกาหลีใต้ทั้งปวงให้เกิดขึ้นได้อีกครั้งหนึ่ง ขณะเดียวกันก็ยังสามารถส่งสัญญาณให้ทั่วโลกเห็นถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ซึ่งช่วยลบภาพลักษณ์ความตกต่ำทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1990 ลงได้เป็นอย่างดี

หลังความสำเร็จจากการเป็นเจ้าภาพฟุตบอลโลก ค.ศ. 2002 รัฐบาลเกาหลีใต้เริ่มเสนอตัวขอเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬานานาชาติอีกครั้งหนึ่ง โดยในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2005 รัฐบาลเกาหลีใต้เสนอชื่อเมืองอินชอนเพื่อขอรับสิทธิ์เป็นเจ้าภาพกีฬาเอเชียนเกมส์ ค.ศ. 2014 โดยมีเมืองคู่แข่งที่สำคัญ คือ นิวเดลี ประเทศอินเดีย อย่างไรก็ตามคณะทำงานของเกาหลีใต้ได้เสนอจุดเด่นของเมืองอินชอน คือ การมีสนามกีฬาและสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ครบถ้วน อุณหภูมิ สภาพอากาศและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ประชาชนมีคุณภาพชีวิตในเกณฑ์ดี และที่สำคัญคือมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ซึ่งในที่สุดคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งเอเชียซึ่งประชุมร่วมกันที่คูเวตเมื่อวันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 2007 มีมติให้เมืองอินชอนได้รับสิทธิ์การเป็นเจ้าภาพกีฬาเอเชียนเกมส์ ค.ศ. 2014

การเป็นเจ้าภาพกีฬาเอเชียนเกมส์ที่เมืองอินชอน ค.ศ. 2014 ถือเป็นครั้งแรกที่เกาหลีใต้ได้โอกาสจัดกีฬานานาชาติในขณะ

มีความพร้อมอย่างเต็มที่ และอยู่ในช่วงเวลาที่ เนื่องจากการเมืองและเศรษฐกิจภายในประเทศ มีเสถียรภาพสูง เพราะนับตั้งแต่ ค.ศ. 2002 ซึ่ง เกาหลีใต้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลกและเอเชียนเกมส์ที่เมืองปูซานเป็นต้นมา เศรษฐกิจของเกาหลีใต้เริ่มพุ่งทะยานขึ้นจนสามารถก้าวขึ้นมาอยู่ในอันดับต้นๆ ของโลก ได้อีกครั้งหนึ่ง โดยหวัหอกสำคัญที่ทำให้ระบบ เศรษฐกิจเกาหลีเข้มแข็งขึ้นอย่างรวดเร็ว คือ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้เทคโนโลยีสูง อาทิ โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและ อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามในเวลา เดียวกันเริ่มมีสินค้าอีกกลุ่มหนึ่งของเกาหลีใต้ที่ เริ่มเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคทั่วโลกและทำรายได้ เข้าประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นั่นคือ สินค้าประเภท วัฒนธรรมสมัยนิยม อาทิ ละคร ภาพยนตร์ ดนตรี เกมในระบบอินเทอร์เน็ต ฯลฯ

สินค้าทางวัฒนธรรมสมัยนิยมของ เกาหลี หรือที่เรียกกันโดยแพร่หลายในอีก หลายชื่อ อาทิ “กระแสเกาหลี” (Korean Wave) หรือ K-POP หรือที่เรียกกันอีกอย่าง ว่า Hallyu ประกอบไปด้วยศิลปะหลายแขนง เช่น อาหาร ภาพยนตร์ ละคร เพลง การ์ตูน และแม้แต่เกมต่างๆ โดยสินค้าทางวัฒนธรรม สมัยนิยมเหล่านี้ได้แพร่หลายไปทั่วโลกอย่างน้อย ที่สุดนับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2000 การเติบโต ของวัฒนธรรมเหล่านี้มีจุดเริ่มต้นมาจากการที่ ประธานาธิบดีคิม แด จุงก่อตั้งศูนย์เนื้อหาทาง วัฒนธรรม (Cultural Content Center) ขึ้น ในช่วงต้นทศวรรษ 2000 เพราะเชื่อว่าเนื้อหา

ทางวัฒนธรรมจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ ต่อมาแนวคิดนี้ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว โดยในค.ศ. 2012 เกาหลีใต้มีรายได้จากสินค้ากลุ่มนี้ถึง 5 พันล้าน เหรียญสหรัฐ และมีแนวโน้มจะเพิ่มสูงขึ้นต่อไปเรื่อยๆ ในอนาคต (นครินทร์ วนกิจไพบูลย์, 3 ตุลาคม 2557, p. 51)

หลังรัฐบาลเกาหลีใต้ส่งเสริมงานด้าน วัฒนธรรมอย่างเต็มที่ ทำให้ในเวลาต่อมากระแส ความนิยมต่อวัฒนธรรมสมัยนิยมของเกาหลีได้ เริ่มแพร่หลายออกไปทั่วโลก รัฐบาลเกาหลีใต้จึง ก่อตั้งศูนย์สร้างสรรค์แห่งเกาหลี (The Korea Creative Content Agency: KOCCA) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่บูรณาการความคิดเชิงสร้างสรรค์ เข้ากับภาคธุรกิจ อันนำมาซึ่งการลงทุน การ ผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าเชิงวัฒนธรรมร่วม สมัยในรูปแบบต่างๆ ของเกาหลีได้ออกไป ทั่วโลก ซึ่งสินค้าสำคัญๆ ที่ศูนย์สร้างสรรค์แห่ง เกาหลีสนับสนุนมีอยู่หลายประเภท อาทิ ละคร ภาพยนตร์ เพลง เกม แฟชั่น เป็นต้น (“In-troduction” Retrieved July, 5, 2016, from: [www.http://eng.kocca.kr](http://eng.kocca.kr).) การดำเนินงาน ของศูนย์สร้างสรรค์แห่งเกาหลีมีส่วนสำคัญที่ ทำให้สินค้าวัฒนธรรมร่วมสมัยของเกาหลีได้ ทำรายได้เพิ่มขึ้นและทำให้เกาหลีใต้ได้รับการ ยกย่องว่าเป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ใน ภูมิภาคเอเชีย (อริสา เลิศศิริวรกุล, 2555, pp. 8-13) ต่อมาเมื่อบรรดาบริษัทยักษ์ใหญ่ ในประเทศเกาหลีได้ตระหนักว่าสินค้าทาง วัฒนธรรม คือ สินค้าแห่งอนาคตที่จะทำรายได้

คืนกลับมาให้บริษัทเหล่านี้ได้อย่างมหาศาล จึงหันมาให้การสนับสนุนธุรกิจประเภทนี้เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดทั้งในแง่ของการผลิตและการประชาสัมพันธ์สินค้าในกลุ่มนี้ออกไปอย่างกว้างขวาง (ดำรง ฐานดี, 2553, p. 7, วิเชียร อินทะสี, 2551, p. 60) จนกระทั่งธุรกิจกลุ่มนี้กลายมาเป็นหนึ่งในรายได้ที่สำคัญของเกาหลีใต้ในปัจจุบัน

ท่ามกลางการเติบโตอย่างรวดเร็วของสินค้าทางวัฒนธรรมสมัยนิยมของเกาหลีใต้ หรือ “กระแสเกาหลี” จึงทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมธุรกิจในกลุ่มนี้ และเมื่อมาถึงเวลาที่เมืองอินชอนได้รับสิทธิการเป็นเจ้าภาพกีฬาเอเชียนเกมส์ ค.ศ. 2014 รัฐบาลเกาหลีใต้จึงใช้โอกาสนี้เผยแพร่สินค้าทางวัฒนธรรมสมัยนิยมของตนออกสู่สายตาของชาวโลกอย่างเต็มที่ ดังตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม คือ การที่รัฐบาลเกาหลีใต้และคณะจัดกีฬาเอเชียนเกมส์ที่อินชอนตัดสินใจ “ปฏิวัติ” รูปแบบพิธีเปิดกีฬาเอเชียนเกมส์ไปอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือในพิธีเปิดกีฬาเอเชียนเกมส์ที่อินชอน ค.ศ. 2014 ผู้จัดงานได้นำเสนอประเด็นเรื่องการสืบต่อวัฒนธรรมของเกาหลีจากยุคโบราณมาสู่ยุคปัจจุบัน โดยให้นักร้องและนักแสดงชาวเกาหลีใต้ซึ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วเอเชียมาเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นการแสดงในช่วงต่างๆ อาทิ การให้ “ไซ” (PSY) นักร้องชาวเกาหลีซึ่งมีชื่อเสียงทั่วโลกทำหน้าที่เป็นผู้ร้องเพลงในพิธีเปิดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งนี้ และกำหนดให้ลี ยอง เอ (Lee Young-Ae) ดาราสาวจากละครโทรทัศน์

ยอดนิยมเรื่อง แด จัง กิม ซึ่งเป็นที่นิยมในหลายสิบประเทศทั่วโลกมาทำหน้าที่เป็นผู้จุดคบเพลิงในพิธีเปิดกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งดังกล่าว (“อินชอน 2014 เวทีคอนเสิร์ตบนสังเวียนกีฬา”, 12 กันยายน 2557: 102-104, “โสมจัดเต็มเปิดอินชอนเกมส์” 13 กันยายน 2557: 1) ซึ่งการใช้ดารานักแสดงเป็นผู้จุดคบเพลิงกีฬาโอลิมปิกคือ สิ่งที่แตกต่างกันไปจากขนบการจุดคบเพลิงการแข่งขันกีฬาในอดีตที่นิยมใช้นักกีฬาที่มีชื่อเสียงของประเทศเป็นผู้จุดคบเพลิง อย่างไรก็ตามการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ในพิธีเปิดกีฬาเอเชียนเกมส์เช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลเกาหลีใต้ตระหนักดีว่าวัฒนธรรมร่วมสมัยของตนทรงอิทธิพลต่อผู้คนในเอเชียอย่างไร และวัฒนธรรมสมัยนิยมเหล่านี้เป็นสินค้าสำคัญที่จะทำรายได้ให้แก่ประเทศต่อไป

สรุป

สำหรับรัฐบาลและชาวเกาหลีใต้ กีฬามีได้มีความหมายเป็นเพียงการแข่งขันในสนามเท่านั้น เพราะตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาซึ่งรัฐบาลเกาหลีใต้ได้รับสิทธิเป็นเจ้าภาพกีฬานานาชาติหลายครั้ง พวกเขาแสดงให้เห็นว่ากีฬามีความสำคัญและสัมพันธ์กับบริบทและมิติอื่นๆ อีกหลายประการ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลเกาหลีใต้สามารถใช้สถานะการเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬานานาชาติเป็นเวทีสำคัญเพื่อนำเสนอภาพลักษณ์เชิงบวกด้านการเมือง เศรษฐกิจและ

สังคม ของคนสู่สายตาชาวโลกได้เป็นอย่างดี โดยรัฐบาลเกาหลีใต้ได้ปรับเปลี่ยนเป้าหมาย และกระบวนการเพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไข และบริบทที่ต่างกันไปตามแตกต่างกันไปเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายของประเทศในแต่ละยุคสมัย เช่น การฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การ เผยแพร่สินค้าอุตสาหกรรมและอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการเผยแพร่สินค้าวัฒนธรรมสมัยนิยม ออกสู่สายตาชาวโลก ซึ่งที่ผ่านมากระบวนการ เช่นนี้ประสบความสำเร็จและนำพาเกาหลีใต้ไป สู่เป้าหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- “Kaoli Yok Thap Buk Talat Mue Thue Lok ”. (2545, 12 August). Manager weekly. p. B 14.
- “Kim Dae Joong Plukchai Prachachon Chao Som Dueng Phalang World Cup Dan Soko Khuen Top 4”. (2545, 12 August). Manager weekly. p. 12.
- “Topho World Cup Som Triam Long Ching Kao-i Pa-Tha-Na-Thip-Bo-Dee”. (2545, 17 Augus). bangkokbiznews. p. 21.
- “Nakte Kaoli Rap Dop 10.50 Lan ”. (2549, 6 July). matichon. p. 22.
- “Business Week Chom Som Kae Panha Soko Reo Thai In Do Uet ”. (2545, 1 July), bangkokbiznews. p. 1, 7.
- “Pu San Game 2002”. (2545, 30 September). prachachat. p. 44.
- “Red Devil: Kong Chia Banlue Lok Kaolilai”. (2545, 28 June). dailynews. p. 31.
- “Som Khao Fan Khao Ruam G 7 Nai 3 Pi Phrom Pen Sunklang Thurakit Asia”. (2545, 20 August). bangkokbiznews. p. 28.
- “Som Cho Lila Haithek Nai World Cup ”. (2546, 26 May). thansettakij. p. 44.
- “In Chon 2014 Wethi Khonsoet Bon Sangwian Kila”. (2557, 12 September). matichon weekly. p. 102-104.
- “Som Chat Tem Poet In Chon Game”. (2557, 13 September). naewna. P 1, 7.
- Damrong Than Di. 2553. “Kaoli Pi 2553: Wann Thi Plian Pai (Korea 2010)”. Warasan Ram Kham Ngae Chabap Manutsat, 29 (1), 59 -74.
- Nakharin Wannakitphiboon. “Kaolilai Khrong Lok Duai Pop Culture Dai Yangrai”. (2557, 3 October). matichon weekly. p. 51.
- Rangsit Bunchalo. (2545). Asian Game Khrang Thi 14 (Pu San Game 2002). Bangkok: Skybook.
- Wichian Inthasi. (2551). “Prasopkan Kan Phatthana Khong Kaolilai” The

- International Journal of East Asia studies, 13 (1), 57 –82.
- Sum Nakngan Saranithet Phak Phonthale Satharanarat Kaoli. (2536). Khwamching Kiaokap Kaoli. Krunghthep Paiyannoi: Faculty of Arts Chulaongkorn University.
- Anek Phoem Wong Seni. (2541). “Kaolitali”. Asia Raipi 1998/2541. Bangkok: Institute of Asian Studies Chulaongkorn University, 244–251.
- Anek Phoem Wong Seni. (2542). “Kaolitali”. Asia Raipi 1999/2542. Bangkok: Institute of Asian Studies Chulalongkorn University, 219–228.
- Anek Phoem Wong Seni. (2543). “Kaolitali”. Asia Raipi 2000/2543. Bangkok: Institute of Asian Studies Chulalongkorn University, 269–277.
- Arisa Loetsiwarakul. (2555). “Series Kaoli Kap Setthakit Sangsan”. Nak Borihan. 32 (2), 8–13.
- “The Glory of Our Nation, the 1988 88 Seoul Olympics” Retrieved June, 19, 2016, from: http://88olympic.kspo.or.kr/homepage/english/contents/seoul_olympic/olympic_intro/.
- “1988 Olympic Games Theme Song” Retrieved June, 19, 2016, from: <https://www.youtube.com/watch?v=EU199Kb5Bzk>.
- “A Political Football Lands in Japan and South Korea” Retrieved July, 1, 2016, from: http://articles.latimes.com/1996-06-01/sports/sp-10647_1_south-korea
- “FIFA World Cup Host Announcement Decision” Retrieved July, 1, 2016, from: http://www.fifa.com/mm/document/fifafacts/mencompwc/51/97/81/ip-201_13a_fwc-host.pdf.
- “Introduction” Retrieved July, 5, 2016, from: [www.http://eng.kocca.kr](http://eng.kocca.kr).
- “Opening Ceremony 17 Asian Games Incheon 2014” Retrieved July, 1, 2016, from: https://www.youtube.com/watch?v=_uvye0U_Jpo.
- Anderson, Michael. (2002). “Harmony Marks Opening Ceremony in Seoul” in Korean Experience with the World Cup 2002 (Korean Experience with the World Cup 2002. (pp.96–103). Seoul: The Korean Information Service, The Government Information Agency.
- Chang, Se-Moon. (2002). “Korean Economy After the World Cup Games” in Korean Experience with the World Cup 2002. (pp.80–85). Seoul: The Korean Information

- Service, The Government Information Agency.
- Ho, Cho Kun. (2002). "Making Korea a Big 4 Economy" in Korean Experience with the World Cup 2002. (pp. 70-73). Seoul: The Korean Information Service, The Government Information Agency.
- Hong, Eunah. (2010). An Analysis of the Sport Policy Process in the Republic of Korea: The Case of Elites Sport Development and Sport for All. A Doctoral thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the award of Doctor of Philosophy of Loughborough University.
- Hong, Fan. (2007). Sport, nationalism and Orientalism: The Asian Games. New York: Routledge.
- Kanjanakit, Sombat and Supitr Samahita. (2007). "Thailand and the Asian Games: Coping with Crisis," in Fan Hong and Lu Zhouxiang. (Eds). Sport Nationalism and Orientalism. (pp. 37-45). New York: Routledge.
- Kim, Jong Kil. (2000). "Economic Restructuring Policies in Korea" in Economics Crisis in Southeast and Korea: Its Economics, Social, Political and Cultural Impacts. (pp. 90-116). Seoul: Traditions & Modernity.
- Koh, Eunha. (2007). "South Korea and the Asian Games: The First Step to the World" in Fan Hong. (Eds). Sport, nationalism and Orientalism: The Asian Games. (pp. 64-74). New York: Routledge.
- Korea, Republic of Ministry of Education. (1981). Education in Korea 1979-1980. Seoul: National Institute of Educational.
- Larson, James F. and Heung Soo Park. (1993). Global Television and The Politics of The Seoul Olympics, ed. Haruhiro Fukui. Oxford: Westview Press.
- Lee, Chae Jin. (1996). China-Korea Dynamic Relations. California: Hoover Institution.
- Lee, Chung Bae. (2001). "South Korean Relations with the Russian Far East" in Michael J. Bradshaw. (Eds). The Russian Far East and Pacific Asia: unfulfilled potential. (pp. 204-223). Richmond Surrey: Curzon.
- Mongkolporn, Usanee. "South Korea IT boom forges economic stability". (2002, May, 2). The Nation, 2B.

- Narushige Michishita. (2010). *North Korea's Military-Diplomatic Campaigns, 1966 – 2008*. New York: Routledge.
- Ok, Gwang and Kyoungho Park. (2015). “Cultural Evolution and Ideology in Korean Soccer: Sport and Nationalism” in Fan Hong and Lu Zhouxiang. (Eds). *Sport and Nationalism in Asia, Power Politics and Identity*. (pp. 91-118). New York: Routledge.
- Reilly, Norm O., Louise Heslop and John Nadeau. (2014). “The Sponsor Global Event Relationship: A Business to Business Tourism marketing Relationship?” in John Harris. (Eds). *Sport, Tourism and National Identities*. New York: Routledge.
- Steinberg, David I. (2002) “World Cup Lesson for Korea” in *Korean Experience with the World Cup 2002*. (pp.90-93). Seoul: The Korean Information Service, The Government Information Agency.
- Tosa, Masaki. (2015). “Sport Nationalism in South Korea: An Ethnographic Study” in *SAGE Open*, October-December, 1-13.
- Wood, Ronald B. (2007). *Social Issues in Sport*. Champaign, Illinois: Human Kinetics.
- Yang, Jonghoe. (2000). “The Recent Economic Crisis and Its Social Impact in Korea”, in *Economics Crisis in Southeast Asia and South Korea*. (pp.250-276). Seoul: ASEAN University Network and the Korean Association of Southeast Asian Studies.
- Yang, Sung Chul. (1994). *The North and South Korean Political Systems: A Comparative Analysis*. Second Printing. Seoul: Seoul Press.
- Yu, Michael. (2004). *The Economic and Social Impact of Hosting Selected International Games*. Hong Kong: Research and Library Service Division Legislative Council Secretariat.